REDACTIONEEL

Hans Zijlstra

Het najaar stond weer bol van nieuwe zaken. Diverse leden publiceerden boeken, op internet was het een drukte van belang met gedigitaliseerde bronnen en ontdekkingen en het streekarchief verhuisde. De neven Eimert Smits publiceerden het standaardwerk 'Dokkum in kadastraal perspectief', dat in het gemeentehuis te Dokkum aan burgemeester Cazemier werd aangeboden. Hessel de Walle bundelde al zijn kennis over Friese inscripties in het omvangrijke 'Friezen uit vroeger eeuwen, Opschriften uit Friesland 1280-1811'. En voor komend voorjaar staat een prachtig boek op de rol waarin de oudere generatie in Noordoost Friesland vertelt over oude, vaak verdwenen, beroepen en gebruiken, met als titel: "Op de Praatstoel".
Op onze Sneuper-website zijn bij de Indexen nu gedeeltelijke transcripties van Nedergerecht Oostdongeradeel 1696-1720 toegevoegd. Onder Nieuws vindt u o.a. een brief uit 1823 over Dokkumer Douwe Petrus van Steenwijk en de Kolonie van Weldadigheid. Wil Schackmann schreef hier een interessant boek over, De Proefkolonie. De kaartencollectie van Tresoar staat nu online op www.tresoar.nl/kaarten en de Leeuwarder Courant, van 1752 tot heden staat nu op internet met zoekmogelijkheden op alle woorden! Allemaal erg interessant voor aankleding van uw genealogie of streekverhaal.
Hierbij past ook het behoud van oude dorpsfilms. Zo heb ikzelf recent een dorpsfilm uit 1952 van Munnekezijl laten digitaliseren. Hierna zijn oneindig kopieën te maken ter verspreiding, waarmee de beelden voor het nageslacht bewaard blijven. Op YouTube (www.youtube.com) staat een stukje van 3 minuten ter illustratie. Kijk verder ook eens op www.verdronkengeschiedenis.nl voor de geschiedenis van Wad en Schiermonnikoog of lees op onze site de informatie over het Project Genetische Genealogie, dat door de NGV wordt ondersteund.
Moge het voorliggende nummer, met weer prachtige bijdragen van onze leden, voor allen inspiratie zijn om ook zelf weer verder te sneupen, elkaar vragen te stellen en artikelen of boeken ter publicatie aan te bieden. Maak gebruik van elkaars kennis en de steeds beter beschikbare bronnen. Laat het ons weten, per brief of via sneuperdokkum@yahoo.com.

BESTUURLIJK

Henk Aartsma

Als de Sneuper bij u op de deurmat valt, nadert het einde van 2007 met rasse schreden. Een goed moment om eens te kijken welke activiteiten er in het afgelopen jaar hebben plaatsgevonden. OnzeVereniging hield op 12 mei haar jaarvergadering in het bowlingcentrum bij Oostrum.Tijdens deze goed bezochte vergadering werd er afscheid genomen van voorzitter Nico Speelman. Jan Walda uit Niawier werd gekozen tot zijn opvolger. Jan de Jager nam de financiële administratie over van de dames Dijkstra. Ondergetekende maakte na 15 jaar plezierige samenwerking met de redactie de overstap naar het bestuur.
Het cultuurhistorische bezoek op 29 september aan Rinsumageest was een groot succes. Boswachter Jakob Bijlsma liet in het dorpshuis de Beijer een 45 tal leden door middel van een beamer-presentatie kennismaken met de rijke fauna en flora van het natuurgebied Klaarkampermeer. Hier stond in lang vervlogen tijden het in 1165 gestichte Cistercienzer klooster.
Pieter Duijff vertelde tijdens een rondleiding vele wetenswaardigheden over de fraaie 11e eeuwse Hervormde kerk. Een vaste groep archief-onderzoekers kwam op dinsdagavond 30 oktober voor het laatst bijeen in de zo vertrouwde studiezaal van het Streekarchief. Voorzitter Jan Walda hield onder het genot van een kopje koffie met daarbij een stukje oranjekoek een korte toespraak. Hij roemde hierin de goede samenwerking met archivaris Tjeerd Jongsma en zijn medewerkers.
De voorzitter kon verder nog mededelen dat Dick de Jager uit Dokkum bereid is om volgend jaar Libbe Meerema op te volgen als secretaris.
Het nieuwgebouwde Informatie en kenniscentrum aan de Brokmui te Dokkum opende op 26 november haar deuren. Een mooi tapijt met afbeeldingen van het Dockumer Burgerboek bedekt de vloer van de ruime studiezaal. De openingstijden zijn tevens verruimd. Hierover vindt u meer informatie op onze site en verderop in deze Sneuper.
Volgend jaar viert onze vereniging haar 20 jarig bestaan. In het kader hiervan zal tijdens de feestelijke jaarvergadering op 19 april in het Bowlingcentrum de presentatie plaatsvinden van "Op de praatstoel. Verhalen uit Noordoost Friesland vanaf 1850". Dit boek, waaraan een aantal van onze leden heeft meegewerkt, bevat 37 verhalen verdeeld over dik 300 bladzijden, is verluchtigd met 175 illustraties en zal voor de leden in de voorverkoop € 15,- gaan kosten. In februari zult u hierover een folder toegestuurd krijgen waarop u kunt reageren.
Het bestuur wenst u en uw familieleden een gezond en goed 2008 toe.

BRIEF UIT AMERIKA (gedeelte)

Bernard Huizenga, huizenga@centurytel.net, Palmyra, Wisconsin.

My maternal grandparents immigrated from Ternaard, Friesland in 1908--Anne and Lisbeth Tamminga with 4 children. My mother was born in Fox Lake, WI. My paternal grandfather was sent by his parents, Adolf and Tietje Huizenga from Foudgum, Friesland with a brother to the US to earn money to help the rest of the family come over. Because of the death of his brother from TB caught on the ship in transit and also because of job lay off, my grandfather was delayed in getting enough money to send back. The family back in Foudgum became impatient and took lower price passage to America, with promise of land and building materials, but when they arrived in Argentina, those promises were broken and they were shipped (in cattle cars) to the pampas dropped off there with "good luck".

GENEALOGIE ATSO HERMANUS INIA

Tjeerd P. Inia (tp.inia@12move.nl)

-- I --

Atso Hermanus Inia, geboren voor 1650 te Dokkum, overleden in mei 1691 te Suwâld, wonende te Dokkum, te Franeker en te Suwâld. Hij is getrouwd op 21 december 1671 te Dokkum, getrouwd aldaar voor de kerk met Cornelia Augustinii van Riskinga, geboren voor 1653 te Franeker, overleden na 1695.
Uit dit huwelijk:
1 Hermanus, gedoopt op 8 september 1672 te Dokkum, volgt onder II-a.
2 Elizabeth, gedoopt op 15 maart 1674 te Dokkum, volgt onder II-b.
3 Magdalena, gedoopt op 17 september 1679 te Suwâld, volgt onder II-c.
4 Aukjen, gedoopt op 13 februari 1681 te Suwâld, volgt onder II-d.
5 Rebekka, gedoopt op 8 april 1683 te Suwâld, volgt onder II-e.
6 Augustinus, gedoopt op 16 mei 1686 te Suwâld, volgt onder II-f.
7 Johannes, gedoopt op 25 november 1688 te Suwâld, volgt onder II-g.

-- II-a --

Hermanus Atzos Ynia, gedoopt op 8 september 1672 te Dokkum, overleden in het jaar 1752 te Suwâld, zoon van I, wonende aldaar. Hij is getrouwd voor 1695 (1) met Romkjen Popkes, geboren voor 1679, overleden voor februari 1710 te Suwâld, dochter van Popke Sybes en Tjitske Doedes.
Uit dit huwelijk:
1 Atzo, gedoopt op 17 februari 1695 te Suwâld, volgt onder III-a.
2 Trijntje, geboren te Suwâld, gedoopt op 9 augustus 1696 te Oentsjerk/Gytsjerk/Wyns, overleden voor 21 november 1717.
3 Popke, gedoopt op 17 oktober 1698 te Suwâld, volgt onder III-b.
4 Jacobus, geboren in het jaar 1700 te Suwâld, volgt onder III-c.
Hij is getrouwd op 2 februari 1710 te Tytsjerk (2) met Pytje Wobbes, overleden voor 1734.
Uit dit huwelijk:
5 Pytske, gedoopt op 2 november 1710 te Tytsjerk.
6 Petrus, gedoopt op 18 december 1712 te Tytsjerk.
7 Romkjen, gedoopt op 12 mei 1715 te Tytsjerk.
8 Trijntje, gedoopt op 21 november 1717 te Tytsjerk.
9 Jiskje, geboren rond 1720 te Suwâld, wonende te Suwald. Zij is getrouwd op 18 mei 1738 te Suwâld met Bonne Rypkes, gedoopt op 2 oktober 1712 te Suwâld, zoon van Rypke Bonnes en Hylkjen Romkes, wonende te Tytsjerk.

10 Cornelia, geboren in september 1723 te Tytsjerk, gedoopt op 21 december 1760 te Goutum, volgt onder III-d.
Hij is getrouwd op 23 maart 1734 te Suwâld (3) met Jislykjen Sikkes.

-- II-b --

Elizabeth Atzos Inia, gedoopt op 15 maart 1674 te Dokkum, overleden op 5 juli 1748 te Boarnburgum, dochter van I, wonende te Smalle Ee, te Wilgen, te Rottevalle, te Kortehemmen en te Gorredijk. Zij is getrouwd op 12 maart 1699 te Boarnburgum (1) met **Goitze Halbes**, geboren voor 1666 te Boarnburgum, overleden op 28 mei 1731 te Boarnburgum, Smalle Ee, zoon van Halbe Goytses en Wytske Foockes, wonende te Smalle Ee.
Uit dit huwelijk:
1 Talke, gedoopt op 7 januari 1703 te Boarnburgum / Kortehemmen, overleden voor 23 maart 1704.
2 Talkjen, geboren te Boarnburgum / Kortehemmen, gedoopt op 23 maart 1704 aldaar, volgt onder III-e.
3 Atze, gedoopt op 2 juni 1707 te Boarnburgum / Kortehemmen.
4 Maaike, ged. 10-4-1712 te Boarnburgum/Kortehemmen, volgt onder III-f
Zij is getrouwd op 26 april 1733 te Rottevalle (2) met **Linse Harmens**, geboren voor 1678, afkomstig uit Rottefalle, wonende te Rottevalle.

-- II-c --

Magdalena Atzos Inia, gedoopt op 17 september 1679 te Suwâld, overleden na 1749, dochter van I, wonende te Drachten en te Gorredijk. Zij is getrouwd op 21 juni 1696 te Drachten met Ydo Jans, overleden voor 1749, wonende te Drachten. Uit dit huwelijk:
1 Jan, gedoopt op 12 september 1697 te Drachten, overleden na 28 januari 1749, wonende te Gorredijk.
2 Atzo, gedoopt op 15 oktober 1699 te Drachten.
3 Tiamke, gedoopt op 5 april 1703 te Drachten, volgt onder III-g.
4 Cornelia, gedoopt op 22 augustus 1706, volgt onder III-h.
5 Jacobus, gedoopt op 29 mei 1712 te Drachten.

-- II-e --

Rebekka Atzos Inia, gedoopt op 8 april 1683 te Suwâld, overleden op 10 mei 1748, begraven op 11 mei 1748 te Gorredijk, dochter van I, wonende te Bakkeveen. Zij is getrouwd in januari 1710 te Wijntjeterp / Duurswoude / Bakkeveen voor de kerk met Hendrik Jouwerts, wonende te Bakkeveen.
Uit dit huwelijk:
1 Aentje, gedoopt op 11 maart 1712 te Drachten.
2 Cornelia, gedoopt op 18 november 1713 te Wijnjeterp / Duurswoude / Bakkeveen.

3 Atze, gedoopt in oktober 1716 te Wijnjeterp / Duurswoude / Bakkeveen.

-- II-d --

Aukjen Atzos Inia, gedoopt op 13 februari 1681 te Suwâld, overleden rond 7 november 1764 te Gorredijk, begraven op 8 november 1764 aldaar, dochter van I, wonende te Drachten en te Gorredijk. Zij is getrouwd op 27 januari 1704 te Drachten met Sicke Willems, geboren voor 1687, overleden voor 1749, wonende te Drachten en te Gorredijk.
Uit dit huwelijk:
1 Dirkjen, gedoopt op 12 oktober 1704 te Gorredijk, overleden op 5 november 1704.
2 Derkje, gedoopt op 20 september 1705 te Drachten, overleden voor 24 maart 1709.
3 Atso, afkomstig uit Gorredijk, gedoopt op 9 januari 1707 te Drachten, volgt onder III-i.
4 Durckjen, gedoopt op 24 maart 1709 te Drachten.
5 Cornelia, gedoopt op 11 december 1711 te Drachten.
6 Bontje, geboren na 1711, volgt onder III-j.
7 Harmannus, gedoopt op 21 maart 1723 te Gorredijk.

-- II-f --

Augustinus Atzos Inia,
gedoopt op 16 mei 1686 te Suwâld, overleden op 22 februari 1768 te Boarnburgum, zoon van I, wonende te Boarnburgum. Hij is getrouwd op 23 februari 1710 te Boarnburgum (1) met Sjoukjen Sytses, overleden op 10 januari 1733 te Boarnburgum, wonende aldaar.
Uit dit huwelijk:
1 Atse, gedoopt op 10 januari 1711 te Gorredijk.
2 Sijtsoo, ged. 12 maart 1715 Beetsterzwaag, overleden voor 18 januari 1722.
3 Claas, geb. Boarnburgum, ged. op 17 mei 1716 aldaar, volgt onder III-k.
4 Cornelis, gedoopt op 20 november 1718 te Boarnburgum, volgt onder III-l.
5 Sytse, gedoopt op 18 januari 1722 te Boarnburgum, wonende te Oost Zaandam. Hij is getrouwd op 2 juli 1752 te Boarnburgum met Swaantje Jacobs.
6 Wietske, gedoopt op 7 oktober 1725 te Boarnburgum, volgt onder III-m.
7 Gerardus, gedoopt op 9 september 1731 te Boarnburgum, volgt onder III-n.
Hij is getrouwd op 21 maart 1734 te Kortehemmen (2) met Minke Berents, overleden op 1 februari 1745 te Boarnburgum.

Hij is getrouwd op 17 oktober 1750 te Boarnburgum (3) met Trijntje Jelles, wonende te Boarnburgum.

-- II-g --

Johannes Atzos Inia, gedoopt op 25 november 1688 te Suwâld, overleden op 4 oktober 1768 te Utrecht, begraven aldaar, zoon van I, wonende te St. Anna ter Muiden en te Utrecht. Hij is getrouwd op 25 augustus 1740 te Groede met Anna Stevens, geboren voor 1724, overleden na 28 februari 1770, wonende te Groede.
Uit dit huwelijk:

1 Johannes, geboren op 8 juli 1745, gedoopt op 18 juli 1745 te St. Anna ter Muiden, overleden na 22 september 1775, wonende te St. Anna ter Muiden te Utrecht, te De Rijp en te Zierikzee.

-- III-a --

Atzo Hermanus Ynja, gedoopt op 17 februari 1695 te Suwâld, overleden op 15 februari 1762 te Jelsum, zoon van II-a, wonende te Tytsjerk en te Wyns. Hij is in ondertrouw gegaan op 21 mei 1718 en getrouwd op 5 juni 1718 te Suwâld met Maartje Rinses, geboren te Hallum, wonende te Wyns en te Leeuwarden.
Uit dit huwelijk:

1 Rinse, geboren voor 1725. Hij is ondertrouwd op 31 oktober 1744 en getrouwd op 15 november 1744 te Leeuwarden, Galileërkerk voor de kerk (1) met Rinskje Martens, wonende te Leeuwarden. Hij is ondertrouwd op 22 oktober 1746 te Leeuwarden, Westerkerk en getrouwd op 20 november 1746 aldaar voor de kerk (2) met Tjetske Hanses, wonende te Suwald. Hij is in ondertrouw gegaan op 14 september 1764 te Leeuwarden, Gerecht, ondertrouwd op 14 september 1764 te Leeuwarden, Galileërkerk en getrouwd op 30 september 1764 aldaar voor de kerk (3) met Amarencia Hendriks Larama, wonende te Leeuwarden.

2 Petrus, geboren op 14 februari 1726 te Jelsum, gedoopt op 23 juli 1758 te Lekkum, Miedum, overleden op 25 juli 1807 te Leeuwarden. Hij is getrouwd op 15 december 1754 te Lekkum met Antie Bavius Span, geboren voor 1736, overleden na 9 augustus 1813 te , wonende te Miedum en te Jelsum.

3 Jannegje, geboren in het jaar 1730 te Jelsum, overleden op 5 augustus 1811 aldaar, wonende aldaar. Zij is getrouwd op 15 april 1759 te Jelsum voor de kerk met Tjitze Heins Steenstra, geboren op 4 juli 1734 te Leeuwarden, gedoopt aldaar, overleden op 18 december 1813 te Lekkum, zoon van Hein Aats en Aat Reins, wonende aldaar en te Stiens, Tichelwerk.

4 Cornelis, geboren in december 1740 te Jelsum, overleden op 1 mei 1754 te Cornjum, begraven te Wyns.

-- III-b --

Popke Hermanus Ynia, gedoopt op 17 oktober 1698 te Suwâld, overleden voor 1789 te Stiens, zoon van II-a, wonende aldaar. Hij is getrouwd op 19 september 1723 te Stiens voor de kerk (1) met Bottje Johannes, geboren in het jaar 1702, overleden op 7 maart 1736 te Stiens, dochter van Johannes Nammes, wonende aldaar. Uit dit huwelijk:

1 Ytje, geboren op 24 juli 1734 te Stiens, gedoopt op 10 mei 1789 aldaar, wonende aldaar. Zij is getrouwd op 17 oktober 1782 te Stiens voor de kerk met Anne Sierds Terpstra, zoon van Sierd Annes, wonende te Stiens.

Hij is wellicht (??) getrouwd in het jaar 1738 te Drachten voor de kerk (2) met Trijntje Jans. Uit dit huwelijk:

2 Marijke, geboren op 15 januari 1739 te Zuiderdrachten, wonende te Opeinde. Zij is getrouwd op 13 mei 1764 te Aldegea voor de kerk met Sipke Sipkes, wonende te Opeinde.

3 Aukjen, gedoopt op 21 januari 1742 te Drachten, wonende te Noorderdrachten. Zij is getrouwd op 30 maart 1760 te Drachten voor de kerk met Jacob Arends, overleden voor 10 juni 1781, wonende te Opeinde.

4 Jan, gedoopt op 8 nov. 1744 te Drachten, overleden voor 16 mei 1751.

5 Antje, geboren te Noarderdrachten, gedoopt op 17 april 1746 te Drachten, overleden op 1 mei 1817 te Noarderdrachten. Zij is getrouwd op 19 maart 1775 te Drachten met Jan Wiebes Pool, geboren op 23 mei 1750 te Noorderdrachten, gedoopt op 9 november 1788 aldaar, overleden op 1 maart 1820 te Drachtstercompagnie, zoon van Wybe Jacobus Pool en Antje Jans.

6 Aaltje, gedoopt op 17 november 1748 te Drachten.

7 Jan, gedoopt op 16 mei 1751 te Drachten, overleden op 31 januari 1823 te Smallingerland, wonende te Noorderdrachten. Hij is getrouwd op 21 december 1783 te Drachten voor de kerk met Fokeltje Minderts Veenstra, overleden na 31 januari 1823, dochter van Mindert Jans en Trijntje Jakobs, wonende te Noorderdrachten.

8 Grietje, ged. 22 december 1754 te Drachten, overleden op 19 december 1826 te Lemsterland, wonende te Noorderdrachten. Zij is getrouwd op 6 februari 1780 te Drachten voor de kerk met Jacob Dates Weima, overl. voor 19 december 1826, wonende te Zuiderdrachten.

-- III-c --

Jacobus Hermanus Ynia, geboren in het jaar 1700 te Suwâld, overleden in het jaar 1767 te Tytsjerk, zoon van II-a, wonende te Ryptsjerk en te Tytsjerk. Hij is getrouwd op 15 mei 1729 te Ryptsjerk voor de kerk met Aaltje Fokkes, gedoopt op 30 oktober 1707 te Ryptsjerk, overleden na 1786

te Marssum, dochter van Fokke Luitjens en Eelkje Baukes, wonende te Ryptsjerk, te Tytsjerk en te Marssum, Poptagasthuis.
Uit dit huwelijk:
1 Jetske, geboren na 1727, overleden na 1792.
2 Fokke, geboren in het jaar 1732 te Tytsjerk, overleden op 19 februari 1806 te Ryptsjerk, wonende aldaar. Hij is getrouwd op 17 juni 1759 te Ryptsjerk voor de kerk (1) met Tjitske Sybes, gedoopt op 22 maart 1733 te Buitenpost, overleden voor 1781, dochter van Sybe Jacobus en Dieuke Harkes, wonende te Ryptsjerk.
Hij is getrouwd op 9 september 1781 te Ryptsjerk (2) met Trijntje Sypts, wonende te Ryptsjerk.
3 Trinke, geboren in het jaar 1732, gedoopt op 8 maart 1782 te Leeuwarden, overleden aldaar, wonende te Teerns. Zij is in ondertrouw gegaan op 30 januari 1757 te Hempens, getrouwd op 13 februari 1757 te Tytsjerk voor de kerk met Willem Pitters, geboren voor 1739, overleden voor 8 maart 1782, wonende te Teerns.
4 Hermanus, geboren in het jaar 1740 te Tytsjerk, overleden op 16 juli 1806 aldaar, wonende aldaar. Hij is getrouwd op 11 februari 1770 te Tytsjerk met Pietje Jochums, geboren op 22 augustus 1751 te Suwâld, gedoopt op 5 oktober 1751 aldaar, overleden op 16 september 1816 te Tytsjerk, Nr.8, dochter van Jochum Roels en Sybrich Dirks, wonende te Suwald, te Tytsjerk en te Suwâld.
5 Boukje, geboren rond 1743 te Tytsjerk, wonende te Leeuwarden en te Stiens. Zij is in ondertrouw gegaan op 29 september 1769 te Leeuwarden, ondertrouwd op 15 oktober 1769 aldaar en getrouwd op 15 oktober 1769 te Tytsjerk voor de kerk (1) met Bouwe Melles, begraven op 3 april 1781 te Leeuwarden, wonende aldaar. Zij is getrouwd op 30 januari 1785 te Stiens voor de kerk (2) met Johannes Simons, geboren voor 1748, overleden voor 4 maart 1812, wonende te Stiens.
6 Tjitske, geboren in het jaar 1747 te Burgum, overleden op 24 maart 1836 te Metslawier, wonende aldaar. Zij is getrouwd op 3 april 1774 te Metslawier voor de kerk met Jan Sybrens, gedoopt op 21 maart 1751 te Ee, overleden op 8 december 1813 te Engelum, zoon van Sybren Mintjes en Baukjen Sydses.

(De rest van de Genealogie Inia is te vinden op onze website, de genealogie loopt tot **III-n --Gerardus Augustinus Inia,** gedoopt op 9 september 1731 te Boarnburgum, overleden na 1779, zoon van II-f.)

DE BIERMA's en GAYKEMA

Eimert Smits (eimert.smits@hetnet.nl)

Hoewel we hier te maken hebben met een vrij grote familie, willen we U toch een stukje genealogie niet onthouden dat past bij de boerderij Gaykema te Ternaard, eerder in De Sneuper 82 beschreven op bl. 46. Een volledige genealogie is destijds verschenen in het Genealogisch Jierboekje van 1957, uitgave van de Fryske Akademy.

1. HESSEL IDSES en MAIJCKE CLAESES, dit huwelijk wordt met hypotheses uitgelegd in het Gen.Jierboekje van 1957. Hoogstwaarschijnlijk zijn bovengenoemde personen inderdaad de ouders van Ids Hessels. Het zou nl. mogelijk zijn dat de weduwnaar Hessel Idses van Blija op 26 November 1683 te Ferweradeel in het huwelijk ging met Maycke Claeses van Holwerd, weduwe van Hessel Jaspers. Ook binnen het Genealogisch Werkverband wordt deze kombinatie als meest waarschijnlijk gehouden.
2. IDS HESSELS, naar alle waarschijnlijkheid geboren op HEMMINGA SATHE te Holwerd, kort na 1683, overleden voor 1744. Hij huwde te Holwerd 13-01-1709 met **KLAASKE JACOBS** van Ternaard, zij is ook voor 1744 overleden.
Ids Hessels was landbouwer op Haima Sathe te Ternaard, welke boerderij hij met zijn vrouw op 30 september 1710 had gekocht. Dit blijkt uit het Recesboek van Westdongeradeel.
4. HESSEL IDSES BIERMA, geboren Ternaard 1710/1719, landbouwer op Dijkstra Sathe te Holwerd, overleden Holwerd voor 1782, gehuwd 1e Ternaard 29-04-1742 met **TRIJNTJE JANS**, geboren Klooster Anjum, overleden Holwerd 1754, dochter van Jan Sijmons – huisman en ontvanger in het klooster Anjum onder Berlikum – en Welmoed Douwes. Gehuwd 2e Holwerd 17-08-1755 met **YTJE JANS** van Visvliet, geboren ca 1725, overleden Holwerd 25-11-1811, dochter van Jan Jansen en Aaltje Joosten.
Kinderen uit dit huwelijk:
1. IDS, geb. 1747, gehuwd met Trijntje Jans/ Gaatske Sjoerds Gerroldtsma.
2. JAN, gehuwd Holwerd 08-05-1768 met Renske Jans.
3. TJITSKE, geboren 1749/50, gehuwd met Jan Jansen Posthumus
4. JAPIK, geb. ca 1752, was zwak van hersenen, overleden Holwerd 1782.
8. IDS HESSELS BIERMA, geboren 1747, op belijdenis aangenomen in de Doopsgezinde Gemeente te Harlingen op 03-07-1767. Op 17-11-1776

met attestatie overgegaan naar Holwerd, landbouwer te Pietersbierum van 1766-1776, te Holwerd op Ytsma Sathe 1776-1780, te Ternaard op Ydlaard 1781- na 1812, te Ferwerd op Jansma Sathe tot 1817, overleden te Ferwerd 09-11-1817 en te Holwerd begraven.
Gehuwd 1e Holwerd 20-10-1765 met **TRIJNTJE (NYNKE) JANS** van Blija, overleden Holwerd November 1776.
Geh. 2e Ternaard 01-09-1782 **GAATSKE SJOERDS GERROLDTSMA,** geboren 1755/56, overleden Holwerd 24-02-1846, dochter van Sjoerd Klases en Eelkje Lieuwes. Kinderen uit dit huwelijk:
1. HESSEL, geb. Pietersbierum 26-05-1767, gehuwd Antje Watzes Douma.
2. JAN, geboren Pietersbierum ca. 1770, overleden Holwerd 16-12-1819.
3. JORRIT, geboren Pietersbierum 1774, gehuwd met Geertje Gerlofs enz.
4. NYNKE, geb. Ternaard 27-04-1784, gehuwd Reinder Theunis Renema.
5. SJOERD, geb. Ternaard 20-05-1788, geh. Diuewke Jorrits Hartmans.
6. EEKE, geb. Ternaard ca 1790, gehuwd met Hyltje Gerbens Koopmans.
7. IDS, geboren Ternaard 17-11-1792, overleden Tzumarrum 31-10-1868.

*De naam **Bierma** door IDS aangenomen voor hem zelf, zijn kinderen en zijn kleinkinderen in 1811 is vermoedelijk ontstaan door zijn verblijf in Pietersbierum. Hij kreeg hierdoor de bijnaam de "Bierumer".*

16. JORRIT IDSES BIERMA, geboren Pietersbierum 1774, landbouwer en jeneverbrander te Holwerd, overleden Engwierum 13-09-1847, gehuwd 1e Holwerd (Doopsgez.) 03-06-1798 **GEERTJE GERLOFS (JENSMA),** overleden Holwerd 13-02-1809, dochter van Gerlof Goffes en Antje Teunis; gehuwd 2e Holwerd 01-1810 (Doopsgez.) met **DIRKJE WIJBES VAN DER PLOEG**, geboren Holwerd 1783, overleden Engwierum 01-02-1852, dochter van Wybe Sytzes en Antje Romkes.
32. GERLOF JORRITS BIERMA, geboren Holwerd 07-05-1802, overleden Holwerd 31-12-1866, gehuwd Ternaard 21-05-1830 met **SWOPKJE BIENSES YPMA**, geboren Marssum 22-04-1810, oveleden Holwerd 09-03-1883, dochter van Biense Ypma en Aaltje Tjepkes Heeringa. Uit dit huwelijk:
1. BIENSE, geb. Holwerd 29-05-1831, gehuwd met Hiske Klazes de Jong.
2. GEERTJE, geb. Holwerd 11-04-1833, gehuwd Igle Benedictus Visser.
3. JORRIT, geb. Holwerd 09-02-1836, gehuwd Sijke Pieters Koopmans.
4. ATJE, geboren Holwerd 04-12-1838, gehuwd met Dirk Tjalkes Tjalkens
5. IDS, geboren Holwerd 30-04-1841, overleden Holwerd 25-03-1863.
64. BIENSE GERLOFS BIERMA, geboren Holwerd 29-05-1831,

landbouwer te Ternaard, overleden Ternaard 25-01-1911, gehuwd Ternaard 22-05-1857 met **HISKE KLAZES DE JONG**, geboren Holwerd 24-08-1836, overleden Ternaard 23-02-1916, dochter van Klaas Sijbrens en Antje Hendriks Faber. Uit dit huwelijk:
1. SWOPKJE, geboren Holwerd 12-04-1858, overleden Pella Iowa, gehuwd met Riewert Ybes Poortinga, geboren Ternaard 18-04-1857, zoon van Ybe Poortinga en Boene Wieringa.
2. ANTJE, geboren Holwerd 01-10-1859, overleden Holwerd 13-11-1860.
3. KLAAS, geb. Ternaard 21-09-1861, overleden St. Jac. Par. 17-02-1939.
4. GERLOF, geb. Ternaard 22-12-1863, overleden Ameland 13-01-1943.
5. ANNE, geb. Ternaard 16-04-1869, gehuwd Trijntje Wiggers Dijkstra.
128. ANNE BIENSES BIERMA, geboren Ternaard 16-06-1869, landbouwer op Gaykema State te Ternaard, gehuwd Ternaard 22-05-1897 met **TRIJNTJE WIGGERS DIJKSTRA,** geboren Ternaard 29-11-1874, overleden Veenwouden 18-06-1953, dochter van Wigger Pieters en Akke Klazes Monsma te Veenwouden. Uit dit huwelijk:
1. HISKE ANNES BIERMA, geboren Ternaard 20-05-1898, overleden Ternaard 23-08-1903
2. AKKE ANNES BIERMA, geboren Ternaard 02-06-1899, gehuwd Ternaard 13-05-1922 met Nammen Paulus Ennema, geboren Ried 07-04-1898, zoon van Paulus en Jacoba Anema van Ried.
3. WIGGER ANNES BIERMA, geboren Ternaard 23-04-1901, gehuwd Ternaard 13-05-1927 met Klaaske de Haan, geboren Ternaard 03-10-1905, dochter van Hendrik de Haan en Antje de Vries te Ferwerd.
4. BIENSE ANNES BIERMA, geboren Ternaard 10-12-1905, gehuwd met Liuewkje Gijsberts Heeringa
256. BIENSE ANNES BIERMA, geboren Ternaard 10-12-1905, geh. Ternaard 16-05-1935 met **LIEUWKJE GIJSBERTS HEERINGA**, geboren Ternaard 26-03-1909, dochter van Gijsbert Hendriks Heeringa en Klaaske de Vries.
Kinderen uit dit huwelijk:

verlovingsfoto 's van Biense en Lieuwkje 1934

1. KLAASKE, geboren Ternaard 07-01-1938
2. ANNE, geboren Ternaard 17-07-1939
3. TRIJNTJE, geboren Ternaard 26-08-1940
4. TRIJNTJE (TINE), Ternaard 09-10-1943.

gezin Biense en Lieuwkje: v.l.n.r.: zittend Klaske, Tineke, Nynke en Anne
(op 24-05-1966 gehuwd met Sjoukje van der Wal).

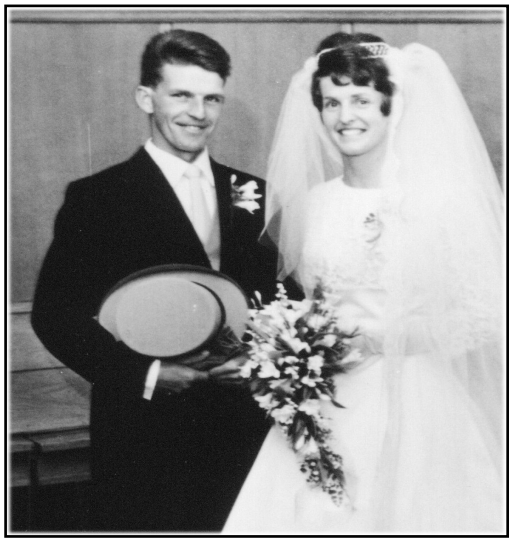

Anne Bienses, als 3e generatie en laatste op de boerderij.

REACTIE UIT AUSTRALIË

Kor Postma (k.postma@chello.nl)

Afgelopen week ontving ik onderstaande email uit Australie. Dat onze website goed bezocht wordt blijkt wel!

Martin, W.A. 17 September 2007
Geachte Heer Postma, Een Email van de andere kant van de aardbol; dat zal ook wel niet iedere dag gebeuren denk ik maar zo.
Mijn naam is Jitse de Hoop en aanleiding voor deze Email is het feit dat ik door mijn bezigheid met 2 familiestambomenonderzoeken op uw "site" terecht kwam. Ik had n.l. de naam: berend+jacobs+schipper "in-getypt" toen Dantumadeel op het scherm verscheen met het z.g.n. resultaat van *de levenloze kinderen*. Dit onderwerp houdt mij al lang bezig vanwege de genealogie-hobby en zoals het door U is uitgezocht is geweldig hoewel het een zeer teer onderwerp is en vroeger eigenlijk nooit werd besproken.
Bij mijn weten is uw onderzoek uniek en levert veel gespreks-voedsel op; daarom wil ik U laten weten dat ik uw artikel vrij-vertaald heb in het Engels met de bedoeling om ook ons kroost te doen weten hoe vroeger de toestanden waren in Nederland en natuurlijk op veel andere plaatsen in de wereld. Wij wonen sinds 1955 in Australie en hebben zelf ook een levenloos kleinkind moeten begraven in 1982 en dat was heel moeilijk, vooral voor onze oudste dochter en haar man.
Maar nog even over die Engelse vertaling: zoals ik al zei ben ik ook druk bezig om een familie-stamboom voor de Van de Vinne`s te maken; velen van deze familie zijn sinds 1880 naar Amerika, Canada, Belize en Zuid Afrika vertrokken en voor hun zijn deze gegevens ook van groot belang. Ik hoop dan ook van harte dat U mijn daden niet kwalijk wil nemen en eventueel zal ik U graag een copie willen toesturen; laat maar weten !
Hoewel ik zelf in Groningen ben geboren [Ter Apel] moet ik toch oorspronkelijk wel van Fries bloed zijn want de naam Jitse is niet bepaald Groningens ge-orienteerd. Mijn over-over-grootmoeder haar vader was een Jitze Van der Vinne en die komen allemaal uit de omstreken van Zevenhuizen, Roden enz. dus niet zo ver bij de Friese bloedgrenzen vandaan; ik begrijp dat er nog familie in de buurt van Dokkum woont.
Onze familie bestaat uit 4 kinderen en 13 kleinkinderen, waarvan 1 dus levenloos was. Wij zijn in 1955 naar West Australie vertrokken en zijn sinds 1994 in dienst van "vadertje Drees", hoewel het hier natuurlijk een andere naam heeft. Jitse J. de Hoop, 34 / 86 Mills Road [West], MARTIN 6110, Western Australia. Email: opajitse@tadaust.org.au.

ONGESCHIKT VOOR BURGER-WAPENING

Piet de Haan (de.haan.p@hetnet.nl)

In het archief van Dokkum zit een aantal lijsten met daarop de namen van alle volwassenen die eventueel in aanmerking zouden kunnen komen voor deelneming of steun aan de Burgerwapening. Een aantal van deze personen werd afgekeurd wegens alimentatie, een bepaald beroep of ouderdom. Tien personen werden afgekeurd vanwege een lichamelijk gebrek. Zij zijn hieronder weergegeven

Beschrijving van alle mansperzoonen boven de 18 jaaren oud, gelijk ook van weduwen en vrijsters.
(alles volgens het plan tot de algemeene Burger-wapening bij de nationaale vergadering gearresteerd) 1795-1814.

Groot Breedstraatster Espel.

Bernardus Pijtters	35 jaar	Stramborstig.
Nanne Thijssen	39 jaar	Kreupel of mank.
Joekje Heep	25 jaar	Mank.
Rommert Oenses	43 jaar	Zwak van lichaam.

Klein Breedstraatster Espel

Lourens Pivé	20 jaar	Wegens lichamelijk gebrek.
Garrelt Zijlstra	32 jaar	Gebrekkig lichaam.
Klaas Wiebes	28 jaar	Gebult.

Legewegster Espel

Jan Theunis	23 jaar	Ligt gebrek.

Blokhuuster Espel

Jacob Jans	47 jaar	Ziek en sukkelig.
And. Müller	46 jaar	Verlamd.

Bron:
SAD, Oud archief Dokkum no 673.

FRIESE ONDERWIJZER EN SCHRIJVER NYCKLE HAISMA 100 JAAR GELEDEN GEBOREN TE EE

F.H. Blom

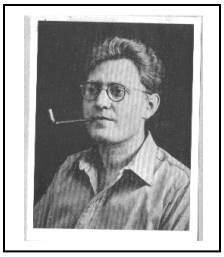

Bronnen
- Tresoar bibliotheek
- Suderkrús voorwoord J. Piebinga [18 mei 1947]
- By ús yn Eastrum Mevr. Heeringa-Seepma

Nicolaas Haisma werd 18 Mei 1907 geboren te Ee uit het huwelijk van Jacob Haisma en Elisabeth Monsma. Zijn vader was gardenier op het Heechhiem te Ee en onder Oostrum in de Marlânnen op de Bijekoer. Nyckle was aanvankelijk voorbestemd om zijn vader te helpen en later ook gardenier of klein landgebruiker te worden. Volgens overlevering wilde hij graag verder leren maar daar was geen geld voor. Met veel inzet slaagde Nyckle er toch in om eerst naar de ULO en later naar Kweekschool te Dokkum te gaan. In 1927 behaalde hij de akte van bekwaamheid als onderwijzer in het lager onderwijs.
Te Oostrum gaf hij Friese les aan de dorpsjeugd. Als kwekeling met akte stond hij te Leeuwarden tijdelijk voor de klas en met steun van een Rijksbeurs studeerde hij af voor de hoofdakte. Door het aanvaarden van de beurs had hij zich verplicht om na het voltooien van de studie onderwijzer te worden in het toen nog Nederlands Indië.
In 1929 trouwde hij met Etje van der Veen uit Wouterswoude en samen vertrokken ze naar Medan op Sumatra.
In 1935 kwamen Nyckle en Etje met studieverlof terug naar Nederland met de bedoeling, als dat even kon, om hier te blijven. Door heimwee gedreven besloten ze toch weer terug te gaan naar Indië. Nyckle gaf les aan een ULO te Cheribon op Java en vervolgens te Bandoeng. Daar werden de Haisma's overvallen door de oorlog met Japan. Na de kapitulatie kwam Haisma al vlug in een Japans interneringskamp terecht. Daar was hij gewapend met een stukje potlood en een schrift dagelijks vol overgave in de weer met zijn passie ,,het schrijven". Veel van zijn in het kamp geschreven werk is helaas verloren gegaan. Lang heeft Haisma het kampleven niet volgehouden want hij werd ziek en overleed 35 jaar oud op 22 Febr.1 943 te Tjilatjap. Haisma werd begraven op het ereveld Leuwigadjah op Java. Zijn vrouw en kinderen overleefden de Japanse bezetting en kwamen na de oorlog terug naar Friesland. In 1948 werd aan Haisma postuum de Gysbert Japicxspriis toegekend welke tijdens een plechtigheid in het Provinciehuis in ontvangst werd genomen door zijn weduwe Etje Haisma-van der Veen.

Bekende werken van Nyckle Haisma zijn:
1933 Simmerdagen [kinderboek]
1936 De Kar[kinderboek]speelt zich volgens de Friese schrijfster Mevr. Heeringa-Seepma af te Oostrum.
1937 Paed oer't Hiem [roman]speelt zich af tussen Ee-Oostrum en de Dokkumer Wâlden.
1938 Suderkrús, een bundel aangrijpende Indische verhalen geschreven tussen 1934 -1938 .
1940 Paed nei eigen Hoarnleger[roman] vervolg op Paed Oer't hiem beschrijft de terugkeer van Peke Donia in het heitelân waar hij zich na veel moeite weer een plek weet te veroveren.
In 1943 werden Paed oer't hiem en Paed nei eigen Hoarnleger samengevoegd tot de dubbelroman met de titel Peke Donia de koloniaal. Piebinga schrijft in 1947 over Haisma en zijn werk het navolgende:
,,De neakenheit, de keale greatens fan de Dongeradielen en de waerme beslettenens fan de Wâlden; altyd yn it wurk fan Haisma siket it iene om it oare. Forgroeid oan 't âlderlik sté, fêstbewoartele yn 'e groun fan in lyts hoekje ierde en der dochs frjemd fan, der net bankje kinne, gjin dei. In energyk swalker, sa stie er foar my doe't wy foar it earst yn 'e kunde kamen op it stoepke foar de Kânslerij; wy petearen in skoft en ik wist: ien, dy't fan Fryslân wie alhiel, en dy't Fryslân dochs to ûnrom wêze soe. In jongkaerdel, dêr 't in fonkje yn sit, ien mei in wyld hier yn 'e nekke".

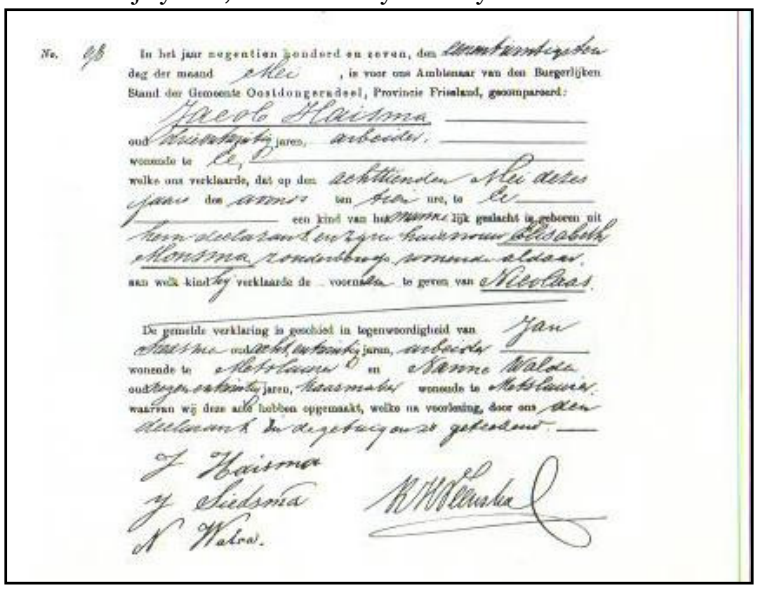
No. 48 In het jaar negentien honderd en zeven, den dertienden
dag der maand mei, is voor ons Ambtenaar van den Burgerlijken
Stand der Gemeente Oostdongeradeel, Provincie Friesland, geconstateerd:
Jacob Haisma
oud twintig jaren, arbeider,
wonende te Ee,
welke ons verklaarde, dat op den achttienden dezer
jaar des avonds ten tien ure, te Ee
een kind van hem declarant en zijne echtgenoote Elisabeth
Monsma, zonder beroep, wonende alsdan
aan welk kind hij verklaarde de voornamen te geven van Nicolaas.
De gemelde verklaring is geschied in tegenwoordigheid van Jan
Haisma oudoom, twintig jaren, arbeider
wonende te Metslawier en Sanne Walda
oudtante, twintig jaren, huisvrouw wonende te Metslawier,
waarvan wij deze akte hebben opgemaakt, welke na voorlezing, door ons en den
declarant en de getuigen is geteekend.
J. Haisma
J. Siedsma
S. Walda.
W. H. Blauw

Schutters en andere militairen betrokken bij de krijgsverrichtingen in 18390 en 1831 en aan wie het Metalen Kruis werd uitgereikt.

NOORDOOST FRIEZEN IN DE TIENDAAGSE VELDTOCHT, deel 3:

Schutters uit de grietenijen

ACHTKARSPELEN, AMELAND, KOLLUMER-LAND C.A., OOST- EN WESTDONGERADEEL, SCHIERMONNIKOOG

J.A.Paasman (1)

Opgeroepen schutters tijdens de Belgisch Opstand die niet voorkomen op de lijsten van deelnemers aan de Tiendaagse Veldtocht (toegang 48 inv.nr.91 controleregister 1834)

Adema, Jarig Gerbens geb. Holwerd 23.01.1801 z.v. Gerben en Rinskje Jarigs; 1e afd., 3e bat., 5e comp.; 08.05.1834 uit de dienst ontslagen;
Alma, Gosse Sakes geb. Blija 14.07.1807 wonende te Ternaard z.v. Sake en Jetske Jans; 27.02.1834 korporaal 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Bakker, Pieter Cornelis geb. Ameland 08.03.1807 z.v. Cornelis en Grieje Pieters; 1e afd., 3e bat., 4e comp.;
Bandsma, Cornelis Everts geb. Wierum 1806 z.v. Evert en Tjitske Cornels; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Berghuistra, Daniel Willems geb. (O)Nijkerk 09.5.1806 wonende te Nes (WD) z.v. Willem en Aukje Bosma, 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Boer, Evert Simons de, geb. Waaxens 21.06.1806 wonende te Wierum, z.v. Simon en Rimkje Cornelis; 1e afd., 3e bat., 5e comp.; broer van Simon Simons de Boer te Damwoude;
Boer, Gerrit Geerts geb. Schiermonnikoog 16.08.1807 z.v. Geert en Trijntje Roelofs; 1e afd., 3e bat., 4e comp.; sedert 04.03.1833 gedetacheerd bij de marine;
Buwalda, Jan Jans geb. Ee 03.04.1803 wonende te Betterwird; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Buwalda, Paulus Kornelis geb. Lioessens 30.11.1801 z.v. Kornelis Annes en Aafke Minnes; is juli 1832 gelegerd te Geldrop en schrijft vandaar op 19.07.1832 een bewaard gebleven brief; niet bekend in welk onderdeel hij diende; Streekarchivariaat Noordoost Friesland, collectie Dijkstra
Dijkman, Fokke Klazes geb. Holwerd 13.12.187 z.v. Klaas en Bramkje Fokkes; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;

Dijkstra, Tabe Harmens geb. Nes (WD) 12.0.1803 z.v.Harmen en Antje; 1e afd., 3e bat., 5e comp.
Donema, Douwe Hendriks geb.Schiermonnikoog 25.05.1802 z.v. Douwe Hendriks en Janke Arends; 1e afd.; 3e bat., 5e comp.; sedert 24.07.1832 bij de marine;
Vaderloos, Jan Jans geb. Wierum 04.08.1806 z.v. Jan en Iemkje Izaäks; 1e afd., 3e bat., 5e comp.; inv.nr.91;
Visser, Frederik Jans geb. Paesens 17.01.1802 z.v. Jan en Tjitske Visser; 1e afd., 4e comp.; sedert 09.01.1833 gedetacheerd bij de marine;
Visser, Jacob Tjerks geb. Wierum 25.08.1806 z.v. Tjerk en Maartje Sytzes; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Visser, Sjoerd Sipkes geb. Wierum 27.05.1807 z.v. Sipke en Tjeerdtje Visser; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Visser, Pieter Piers geb. Ameland 07.01.1807 z.v. Pier en Sijke Pieters; 1e afd., 3e bat., 4e comp.,
Visser, Sjoerd Cornelis geb. Wierum 08.03.1807 z.v. Conrelis en Trijntje Jitses; 1e afd., 3e bat., 5e comp.
Visser, Sjolle Pieters geb. Nes (WD) 11.08.1806 z.v. Pieter en Bregtje Jans; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Vries, Fedde Jans geb. Dokkum 30.03.1806 wonende te Holwerd; z.v. Jan en Ettje Harmens; korporaal 1e afd., 3e at., 4e comp.;
Vries, Gerrit Gerrits geb. Nes (WD) 22.02.1806 z.v. Gerrit en Riemke Hendriks; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Hemminga, Johannes Scheltes geb. Dokkum 03.02.1809 z.v. Schelte en Trijntje Johannes; 1e afd., 3e bat., 4e comp.;
Geulmans, Jan Jacob geb. Ternaard 16.08.1806 z.v. Jacob en Richtje; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Glinstra, Tjeerd Jans geb. (O)Nijkerk 12.07.1798 wonende te Ezumazijl z.v. Jan en Inkje (?) Antjes; 1e afd., 3e bat., 5e comp.; 24.08.1834 uit de dienst ontslagen en vervangen door de geremplaçeerde Klaver;
Groenje, Louw Lolkes geb. Holwerd 01.11.1806 wonende te Brantgum z.v. Lolle en Aukje Louws; 1e afd., 3e bat.; 5e comp.; broer van Pieter Lolles Groenje;
Grijpstra, Pieter Harmens geb. Hantumhuizen 13.01.1805 z.v. Harmen en Grietje Jacobs; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Haan, Rinze Lammerts de, geb. Foudgum 31.12.1803 z.v.Lammert en Rimkje; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Hemminga, Johannes Scheltes geb. Dokkum 03.02.1809 z.v. Schelte en Trijntje Johannes; 1e afd., 3e bat., 4 comp.;
Heegstra, Hendrik Melles geb. Burum 17.08.1806 wonende te Hantum; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;

Jong, Jacob Cornelis geb. Schiermonnikoog 16.02.1800 z.v. Cornelis en Geertje Jacobs; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Heeringa, Gosse Pieters geb. Holwerd 03.07.1796 z.v. Pieter en Janke J.van der Mei; plaatsvervanger 1e afd., 3e bat., 5e comp.; 24.08.1834 uit de dienst ontslagen door opkomst van de geremplaçeerde Koopmans;
Jousma, Pieter Freerk geb. (O.)Nijkerk 21.07.1804 z.v. Freerk Johannes en Antje Pieters; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Koesema, Wytze Thomas geb. Metslawier 19.11.1806 z.v. Thomas en Antje Jans; 1e afd., 3e bat., 5e comp.; broer van Jan en Hans Thomas Koesema
Kolle, IJsbrand Lammerts geb. Schiermonninkoog 26.01.1807 z.v. Lammert en Trijnje Hessels; korporaal 1e afd., 3e bat., 5e comp.; krijgt 05.10.1834 bij K.B. toestemming zijn beroep van buitenlands schipper weer op te nemen;
Cupery, Sikke Klazes geb. Dokkum 22.04.1805 wonende te Ternaard z.v. Klaas en Gerritje Sipkes; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Cupido, Meindert Minnes geb. Ameland 09.04.1807 z.v. Minne en Foekje Visser; 1e afd., 3e bat., 5e comp.; sedert 16.10.1832 gedetacheerd bij de marine;
Mei, Harmen Pieters van der, geb. Ameland 10.04.1806 z.v. Pieter en Trijntje Harmens; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Meinema, Jan Joukes geb. Brantgum 01.03.1807 (?) z.v. Jouke en Antje Johannes; plaatsvervanger 1e afd., 3e bat., 5e comp.; 24.08.1834 uit de dienst ontslagen door opkomst van de gerempaçeerde Heslinga;
Muller, Johan Jacob geb. Balk 2702.1805 wonende te Ternaard z.v. Jacob en Aukje Knoop; korporaal 1e afd., 3e afd., 5e comp.;
Plaske, Sjouke Hayes geb. Hollum (Ameland) 16.10.1806 z.v. Haye Gisbert en Hilke Jans; 1e afd., 3e bat., 5e comp.; broer van Jan Hayes Plaske;
Post, Nutte Cornelis geb. Paesens 16.09.1816 wonende te Nes (WD) z.v. Cornelis en Elizabeth Nuttes; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Postma, Taede Taedes, geb. Driesum 01.04.1806 wonende te Sybrandahuis z.v. Taede en Janke Douwes; 1e afd., 3e bat., 4e comp.;
Pranger, Jan Klazes geb. Dantumawoude 16.02.1806 wonende te Hantumeruitburen z.v. Klaas en Trijntje Jans; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Regnerus, Teunis Douwes te Oosternijkerk; 1e afd., 2e bat., 5e comp.; 07.08.1831 gewond in het gevecht bij Kermpt; Tresoar; Cannegieter, H.G., Het gevecht bij Kermpt bld. 22;
Ridder, Sije Jans geb. Hollum (Ameland) 18.06.1806 z.v. Jan en Maaike van der Mei; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Schaaf, Tjeerd Jackeles van der, geb. Holwerd 09.04.1799 z.v. Jackele en Beitske Tjeerds; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Schoorstra, Willem Pieters geb. Ternaard 29.12.1807 z.v. Pieter en Elizabeth Klazes; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;

Schregardus, Frederik Hendriks geb. Nes (WD) 17.12.1806 z.v. Hendrik en Antje Tjipkes; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Zijlstra, Pieter Douwes geb. Hantumhuizen 06.01.1807 z.v. Douwe en Grietje Sjoerds; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Slooten, Jan Cornelis van, geb. Ternaard 26.02.1799 z.v. Cornelis en Aaltje Rinsma, 1e afd., 3e bat., 5e comp;
Stavorinus, Freerk Jans geb. Dokkum 07.10.1803 z.v. Jan en Johanna de Bruin; 1e afd., 3e bat., 4e comp.; 11.10.1834 uit de dienst ontslagen en vervangen door de geremplaçeerde Beintema;
Zwanenburg, Lieuwe Baukes geb. Holwerd 30.10.1807 z.v. Bauke en Sijke Maartens; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Swart, Andries Hayes geb. (O)Nijkerk 10.11.1807 z.v. Haye en Sjoerdtje Andries; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Torensma, Jan Eeltjes geb. Brantgum 01.03.1801 z.v. Eeltje en Antje Johannes; 1e afd., 3e bat., 5e comp.;
Uiterdijk, Jurjen Dreeuwes geb. Rinsumageest 13.03.1807 wonende te Ternaard z.v. Dreeuwes en Grietje Willems; 1e afd., 3e bat., 4e comp.;
Wal, Romke Lolles van der, geb. Hallum 05.03.1805 wonende te Holwerd z.v. Lolle en Antje Jans; 1e afd., 3e bat., 4e comp.;

1. De heer Jan Albertus Paasman, geboren te Leeuwarden 19 april 1927, overleed op 13 februari 2007. Na overleg met zijn vrouw is besloten de kopij die hij reeds had ingeleverd, alsnog te plaatsen.

DOOPKLAPPERS METSLAWIER-NIAWIER

Ons lid Tymen Wierstra meldt:
Het is al een tijdje geleden dat ik ontdekte dat de doopklappers van Metslawier en Niawier niet helemaal correct zijn. Ik merkte het omdat ik bij Tresoar uit de boeken een aantal dopen uit Niawier en Metslawier had gevonden die niet in de klappers vermeld werden. Hoewel men door – volgens mij- een groen tekentje aangaf dat alles van Niawier en Metslawier in de database was opgeslagen, kon ik de eerder door mij gevonden doopinschrijvingen niet terugvinden. En dat heb ik toen aan hen gemeld met het gevolg dat ze dat nu gaan corrigeren. Omdat het invoeren mensenwerk is en er dus fouten worden gemaakt, meld ik eventuele fouten altijd aan Tresoar. Ik vind dat ook min of meer een morele plicht, omdat al die vrijwilligers hun best doen om ons van dienst te zijn en dan mag je wel wat terug doen. (Opletten dus bij doopvermeldingen uit M-N !!, red)

Molens en molenaars in Dongeradeel(5)

DE KOREN- EN PELMOLEN DE ROOSEBOOM BIJ HANTUM

Warner B. Banga

Hantum had al heel vroeg een molen, waarover echter weinig bekend is. Deze molen werd rond 1635, zuidelijk van het dorp, aangegeven op de kaart van Oostergo in de atlas *'De Vyerighe Colom'* van Jacob Colom op 't Water. In een lijst van niet rendabele en af te breken molens, gemaakt in opdracht van de Staten van Friesland in 1639, werd ook de korenmolen te Hantum genoemd. De grietenijkaarten van Bernard Schotanus en Eekhoff geven bij Hantum geen molen meer aan, zodat bovengenoemd besluit kennelijk uitgevoerd is. Die eerste molen was waarschijnlijk een standaardmolen.

Zaanse molen

In het kadaster van 1832 wordt als eigenaar van het stuk land (B-768), waarop later de molen van Hantum zou staan, aangegeven de *molenaar* Tiete Klazes Dijkstra uit Leeuwarden. Misschien had hij al plannen om hier een molen te stichten? Pas in 1862 kreeg Sijbren Klazes de Jong uit Oosterwolde vergunning om een molen te bouwen bij Hantumhuizen: hij kocht daarvoor in Leeuwarden de uit 1789 stammende molen "De Rooseboom", die in verband met spoorwegaanleg bij de Schrans afgebroken werd. De geprojecteerd spoorlijn naar Groningen liep dwars door de molen en daarom werd deze door de Dienst der Domeinen in 1862 voor afbraak verkocht. Een fraai beschilderd naambord, met een bloeiende rozenstruik was boven de ingang aangebracht. Gezien dit naambord zou de molen afkomstig kunnen zijn uit de Zaanstreek, waar een duidelijk zichtbaar naambord verplicht was.

Molenaars

De eerste eigenaar en gebruiker was dus vanaf 1863 Sijbren Klazes de Jong uit Oosterwolde, (geboren in Holwerd in 1834). Hij had gewerkt op de

molen van W.A. van der Meulen in Oosterwolde, maar die molen brandde in 1862 af. Sijbren Klazes was op 30 april 1859 getrouwd met Amarenske Harmens Koopmans, (geboren 14 januari 1835). Hij kocht van zijn schoonvader Harmen Sydses Koopmans, die toen een deel van perceel B-768 in zijn bezit had, een stuk grond om zijn plannen uit te kunnen voeren. Het perceel kreeg nummer B 899. In het molenaarshuis te Hantumhuizen werden zes kinderen geboren: Antje (1864), Hiske (1866), Klaas (1869), Trijntje (1871), Harmke (1874), Amarenske (1876) en Baukje (1879). In 1903 werd De Jong 69 jaar en hij vond dat het tijd werd om de molen in jongere handen te geven. De Jong vestigde zich daarna in Dokkum.
Hidde Carels Siegert, afkomstig uit Woudsend, (geboren 16 september 1874), werd in 1903 de nieuwe molenaar. Hij trouwde op 10 mei 1903 met Johanna Maria Fredelina Nauta; zij was voor driekwart eigenaar van de bezittingen, waaronder de molen en een aantal percelen bouw- en weiland. Siegert was namelijk ook veehouder. Hij werd in Hantum 'Baas-mot' genoemd, vanwege zijn eigenaardige accent en manier van praten.
Knechten op de molen van Siegert waren Jasper Schaafstra van Ternaard en Willem Lanting. Lanting woonde in het eerste huisje van het buurtje vlak bij de molen, en ook hulpmolenaar was op de poldermolen in het Hantumerleeg.

Unieke foto uit 1926 van de molen De Rooseboom met dwars daarvoor het molenaarshuis.

In 1924 vond een ingrijpende verbouwing plaats; de schuur achter het woonhuis werd afgebroken en tussen het huis en de schuur werd een nieuwe loods gebouwd. In 1937 werd hier nog een stuk aangebouwd.
In de dertiger jaren kreeg Siegert hulp van de jonge Wytze Pieters Terpstra uit Hantumerburen, die hem zowel van de zorg voor de molen, als die voor zijn dochter Sjoerdje verloste: in mei 1934 nam Siegerts schoonzoon Wytze Terpstra het bedrijf over. Jasper Schaafstra wilde niet onder een nieuwe, jonge baas dienen en vertrok naar Strobos. Hidde Siegert verhuisde naar Murmerwoude en overleed daar in 1945, kort na zijn vrouw.
Wytze Terpstra voorzag de molen kort voor 1940 van een dieselmotor, maar al spoedig werd de brandstof schaars en moest hij naar andere mogelijkheden omzien om zijn nog steeds groeiende klantenkring te kunnen bedienen. Daarvoor maakte hij naast de Hantumer molen ook gebruik van de molen in Nes, die tijdelijk door Terpstra bemalen werd. In 1947 werd een tweede schuur ten oosten van de molen en molenaarswoning gebouwd. De twee schuren waren in 2005 nog aanwezig.

Voorjaarsstorm
Op 1 maart 1949 maakte een orkaan een abrupt einde aan de windbemaling op "De Rooseboom". De oorzaak van die ramp was een defect aan de molen; de lange spruit, (de balk die dwars door de kap loopt en er aan beide zijkanten een eind uitsteekt), was gebroken. Omkruien en op de wind zetten was daardoor niet meer mogelijk. De molenmaker was gewaarschuwd, maar nog niet geweest. Toevallig stond de molen met het wiekenkruis richting zuidoost, dat was de windrichting geweest, waarin de molen voor het laatst had gedraaid. Op 1 maart kwam de wind uit het noordwesten, precies tegenovergesteld, waardoor de molen, ondanks dat de vang er op stond, achteruit begon te draaien. Door de sterke storm begon de molen steeds sneller te draaien en was reddeloos verloren... Voor Terpstra en z'n knecht was het zaak zich zo snel mogelijk uit de voeten te maken. Achteruit draaiend begon de as er uit te lopen, al maar verder naar voren, tot op een bepaald moment het zware wiekenkruis over het punt van evenwicht heen was en met staartstuk en al naar beneden kieperde. Eén grote puinhoop bleef over... Ook andere gebouwen in Hantum, zoals de school, liepen zware schade op in de storm.
De heer Theunis Velink uit Hantum was als schooljongen getuige van het drama: "Wytze Mûnder sei dat ik meitsje moast dat ik fuortkaam, want de stikken hout fleagen oer de dyk. Doe haw ik in skoft yn'e berm achter in beam sitten tot de kap der of gie... want soks meitsje jo net faak mei!"
Nu zou zo'n mooie molen zeker hersteld zijn, maar in 1949 was men met monumentenbehoud nog niet zover. Herstel stuitte op onoverkomelijke, financiële bezwaren en daarom liet Terpstra de romp een stuk inkorten en

dichtmaken, zodat zijn bedrijf met motorkracht nog enige jaren op gang kon blijven. Het onderstuk bleef nog jaren naast de spoorbaan staan, om vanaf 1958 als opslagplaats van een foeragehandel te dienen, tot de romp in de zeventiger jaren van de vorige eeuw werd afgebroken. Eén van de pelstenen, met een diameter van 180 cm, werd opgekocht door de heer Reurink uit Dokkum en kwam in 1980, bij de herinrichting in de Holwerder molen 'De Hoop' terecht. Het is de enige tastbare herinnering aan de korenmolen van Hantum.

Na de zware voorjaarsstorm van 1 maart 1949 bleef er van de trotse korenmolen van Hantum slechte een ravage over...

Voor reacties en aanvullingen op dit artikel houd ik mij van harte aanbevolen. Ook gegevens over de molenaars en hun gezinnen zijn van harte welkom: warner.b.banga@chello.nl.

Literatuur:

Noord-Oost Friese korenmolens en hun molenaars - door W.T. Keune (Dokkum 1970)
Noordelijk Oostergo - De Dongeradelen - H. van den Berg (Den Haag 1983)
Pastorale terugblikken op Hantum c.a. - door A.H. van Mourik (Dokkum 1986)

DE HEREN
POLLE, KERSEBOOM EN MUTSJES

Piet de Haan (de.haan.p@hetnet.nl)

Nu is heren een iets te groot woord voor genoemde personen die in 1745 beschuldigd werden van het bedelen overdag en het bedelen 's nachts, het zogenaamde 'nagtbidden'. De echte namen van de beschuldigden waren Aucke Sijbes, Pijtter Jans en Hendrik Sijbes; ze woonden in Holwerd.
Het nagtbidden was het 's avonds laat of bij nacht bedelen om voedsel, kleding of geld bij boeren en burgers. Dreigen met brandstichting of vernieling was daarbij geen uitzondering.
De straffen voor nagtbidden waren streng. Geseling, gevangenisstraf en verbanning uit Friesland waren regelmatig terugkerende straffen.
In De Sneuper nr. 25 van 3 september 1993 staat een artikel van S.H. Tiesma over de armoede in vroegere tijden waarin ook het nagtbidden uitgebreid aan bod komt.
Een mooi beeld uit die tijd geeft de roman 'Jan Hut' van Rink van der Velde. Het is de geromantiseerde versie van het leven van de nachtbidler Jan Hut.
Dat de drie eerder genoemde heren zeer actief waren op het gebied van het bedelen blijkt uit de informatiën van 1 april 1745.

Informatieën 1 april 1745 in 'de Swaan' te Holwerd.			
Crimm. Doss. Tresoar: 2174, 2175 en 2176			
Ten laste van:			
Aucke Sijbes	alias polle.	woonplaats	Holwerd
Pijtter Jans	alias kerseboom.	woonplaats	Holwerd
Hendrik Sijbes	alias mutsjes.	woonplaats	Holwerd
Getuigen bij de informatieën.	Bedelen door:		
	Overdag	Nagtbedelen	
Tjeerd Jelgers van Ternaard ± 45 jaar o Getuige Tjeerd Jelgers wilde de eed niet afleggen en de getuigenis niet ondertekenen uit vreze van quaad hem over te zullen komen.	Polle, Mutsjes Kerseboom. Om 'n warm maal.	Polle, Mutsjes Kerseboom. Om 'n aalmoes	

Wijtse Lieuwes van Ternaard ± 35 jaar oud. Broer van Jan Lieuwes.	Mutsjes en Kerseboom. Om 'n warm maal.	Polle. Om 'n aalmoes
Jan Lieuwes van Ternaard ± 35 jaar oud. Broer van Wijtse Lieuwes.	Mutsjes en Kerseboom. Om 'n warm maal.	Polle. Om 'n aalmoes
Pijter Pijtters van Ternaard ± 38 jaar oud.	Kerseboom. Om 'n warm maal.	Polle. Om 'n aalmoes
Jan Broers van Brandgum ± 31 jaar oud. Hij bood Mutsjes werk aan, 2 Car.gld. boven de kost. Heeft later maar iemand anders aangenomen omdat Mutsjes niet op zijn aanbod inging.	Mutsjes zei tegen Jan Broers geen werk te hebben.	Kerseboom Mutsjes
Cornelis Broers van Foudgum ± 30 jaar oud.	Kerseboom.	Kerseboom.
Broer Jans uit Foudgum. Niet als getuige bij de informatieën maar door Kerseboom genoemd bij de bekentenis voor het gerecht.	Kerseboom	Kerseboom
Jan Gosses uit Foudgum. Niet als getuige bij de informatien maar door Kerseboom genoemd bij de bekentenis voor het gerecht.	Kerseboom.	Kerseboom.
Minnolt Alberts van Brantgum. Niet als getuige bij de informatieën maar door Kerseboom genoemd bij de informatieën.	Kerseboom	Kerseboom.
Lieuwe Goffes wed. van Ternaard. Niet als getuige bij de informatieën maar door Polle bij de informatieën genoemd.		Polle
Durk Beerts van Ternaard. Niet als getuige bij de informatieën maar door Mutsjes bij de bekentenis voor het gerecht genoemd.		Mutsjes

Verklaringen van de verdachten na de informatieën op **1 april** 1745: Auke Sijbes (Polle) bekende en verklaarde ook in Ferwerderadeel en Oostdongeradeel aan verscheidene huizen te zijn geweest om een warm maal. Pijtter Jans (Kerseboom) bekende en verklaarde met zijn huisgezin 's morgens veel maal thee te hebben gedronken. Hendrik Sijbes (Mutsjes) bekende en verklaarde dat hij geen werk konde krijgen en zich schaamde om bij dag te bedelen en daarom nagtbedelde. Somtijds werd er van het opgehaalde geld wat koffie en thee gekocht.
Verklaring van de verdachte voor het Hof van Friesland op **3 April** 1745: Pijtter Jans (Kerseboom) bekende en verklaarde 'dat hij gevangen van de winter bij eenige boeren verscheidene malen bij dags een warmmaal had koght en bekomen en ook hadde genagtbedelt. Ook had hij van eenige genoemde personen een aalmoes ontvangen, van anderen weer niet. Hij was gedwongen hiertoe door grote armoede en gebrek. Also zij niets hadde om van te kunnen bestaan en geen werk konde krijgen. Verklaring van de verdachte voor het Hof van Friesland op **5 April** 1745: Auke Sijbes (Polle) bekende en verklaarde 'daar toe niet gekomen dan door hoge noot, wanneer sijne kinderen tot vier in getal aan de kinderpocken sieck lagen'. Verklaring van de verdachte voor het Hof van Friesland op **5 April** 1745: Hendrik Sijbes (Mutsjes) bekende en verklaarde 'als het nodig was, wel een warm maal bij de boeren gings bedelen en genagt bedelt te hebben'.

Het eerste dat opvalt, is de snelheid van handelen van het gerecht. Bij het doorlezen van de informatiën en het verslag van het Hof van Friesland is er echter nog iets dat opvalt. Er wordt hier namelijk alleen gesproken over bedelen, zowel overdag als 's nachts. Het feit dat genoemde personen ook van boerenerf naar boerenerf trokken, is blijkbaar op zich niet zo belangrijk. Toch had dat wel zo moeten zijn omdat op dat moment de gevreesde veepest al in Friesland toegeslagen had en de ziekte zich in maart in Westdongeradeel ook openbaarde. Al bij de vorige veepest rond 1714 was er een Plakkaat verschenen over het weren van bedelaars en zwervers die de besmetting in hun schamele kledij zouden kunnen overbrengen. Zelfs

het stro of hooi waarin ze sliepen moest verbrand worden (Gesch. van de landbouw I. blz. 217). Eind 1744 werd dit nog eens bevestigd.
Kerseboom bekende bij de informatiën van 1 april 1745 dat hij ook bij Minnolt Alberts in Brantgum was geweest om te nagtbidden. Minnolt Alberts verloor al in Maart 4 rieren en 7 kalveren en hij was niet de enige. In Brantgum en het buurdorp Waaxens werden er in maart in totaal al 10 boeren door de veepest getroffen. Mogelijk openbaarde de ziekte zich pas later na een bezoek van de nagtbidler maar een feit blijft dat het Hof van Friesland besmettingsgevaar niet noemde in het proces terwijl in november 1744 de veepest Friesland al binnengedrongen was.

En, ... kregen de heren ook straf ?
Ja, het Hof vond dat het zaken waren met quaden gevolge die als voorbeeld niet ongestraft behoorden te blijven. Op 10 april 1745 werd voor ieder van "de heren" het volgende vonnis vastgesteld:
"Omme bij den Scherp Reghter op 't schavot geleidet en aldaar wel gestrengelijk te worden gegeselt. Bant hem voorts uijt Friesland de tijd van drie jaren, te ruimen de stad Leeuwarden binnen 's daags sonneschijn en het land binnen den derden dage, sonder daar in moddelen bij de weder in te mogen komen bij arbitrale correctie".

Was de straf te zwaar, te licht?
De straffen die het gerecht oplegde aan dit soort 'schelmen', logen er niet om: geseling, stokslagen, gevangenisstraf, brandmerken, verbanning uit Friesland en als zwaarste de doodstraf door ophanging of verdrinking.

AANKONDIGING

Het boek "Drie eeuwen Burdaard" komt medio november 2007 uit, als resultaat van ruim 10 jaar onderzoek. Het boek is geschreven door Auke Kingma. Dit boek is deels een leesboek en deels een naslagwerk. Het ontstaan en de ontwikkeling van het dorp is beschreven vanaf ca. 1700 tot 2000. Alle huizen zijn beschreven met alle huiseigenaren en hoofdbewoners over die periode. Het is daarmee mogelijk om een eigen familieonderzoek te beginnen of aan te vullen met zeer veel bijzonderheden. Het boek telt ruim 600 pagina's met veel foto's, waarin beschreven 3455 personen met een index. Voor meer informatie, kijk op http://www.aldburdaard.nl. Een interview met de Auke Kinga vindt u op http://www.burdaard.nl. Namens de Stichting Ald Burdaard, Jan Diebrink.

“DANTUMAWOUDE ONDER DOKKUM”

Douwe Halbesma (Dhalbesma@xs4all.nl)

1. Tussen Grootdiep en Stroobosservaart

In de Tegenwoordige Staat (1)van Friesland (1776) staat over Dokkum: “Het rechtsgebied of klokslag deezer Stad is thans zeer gering, en loopt maar even buiten de Stads poorten; zodat de meeste fabrieken en molens, aan de inwooners deezer Stad toebehoorende, op het grondgebied der (..) Grietenyen zyn gebouwd”. Aan het begin van de 16de eeuw is het rechtsgebied van Dokkum groter. Uit het Register van Aanbreng(2) (1511) blijkt dat Dokkum zeggenschap heeft over een krappe 100 hectare. Ruim 32 hectare ligt binnen de stadswallen en 63 hectare ligt er buiten. Daarnaast is er dan sprake van 92 hectaren die liggen “in Dantumadeel ende werden in Dockum gebruyckt”.

De aanleg van de Trekvaart tussen Dokkum en Groningen is halverwege de 17de eeuw een groot prestigeproject voor het Dokkumer stadsbestuur. Het kost haar 245.755 gulden(3) en de vroede vaderen hopen dat terug te verdienen uit de tolopbrengsten. Helaas loopt dat anders. Om de schulden af te betalen is Dokkum in 1662(4) genoodzaakt om de weinige bezittingen buiten de stadswallen te verkopen en in 1682 moet ze, om uit de misère te raken, zelfs de Trekvaart, met toebehoren, overgedragen aan de crediteuren.

Dat de stadsbestuurders moeite hebben met het beperkte grondgebied van 32,5 hectare blijkt uit een conflict dat ze hebben met de grietman van Dantumadeel. Uiteindelijk grijpt Gedeputeerde Staten(5) in draagt ze de stad op om “geen verdere jurisdictie te pleegen, dan tot in de stadsgracht en het uiterste einde van de valbrug”. Pas in de 20ste eeuw breekt Dokkum uit haar korset door grenswijzigingen die ten koste gaan van de omliggende gemeenten. In 1925 wordt het Dokkumer areaal vergroot met 160 hectare en in 1966 volgen nog eens 610 hectare. In de jaren daarna zijn in rap tempo nieuwe wijken als het Fûgellân, de Fonteinslanden, de Woudhorne en de Jantjezeepolder gebouwd.

Het onderwerp van deze driedelige artikelenserie is het gebied dat zuidoostelijk ligt van Dokkum. Voor de grenswijzigingen werd het aangeduid als “Dantumawoude onder Dokkum”. Dantumawoude was één van de drie dorpen die in 1974(6) zijn opgegaan in het combidorp Damwoude. Aangezien ik mijn verhaal vooral baseer op 18de eeuwse bronnen zal met name de periode tussen 1750 en 1811 aan de orde komen. Aan het eind van de artikelenserie moet er een antwoord gegeven zijn op de vraag wat, in de tweede helft van de 18de eeuw, de functie was van “Dantumawoude onder Dokkum”.

Het gebied waar we het over hebben wordt aan de noordkant begrensd door de Zuidergracht en het Dokkumer Grootdiep. De Stroobosservaart doorsnijdt het gebied; ten westen ligt de Woudvaart en in het zuiden kronkelt de Meersloot. In feite wordt het totale gebied ingeklemd doorde Lauwersseewei.

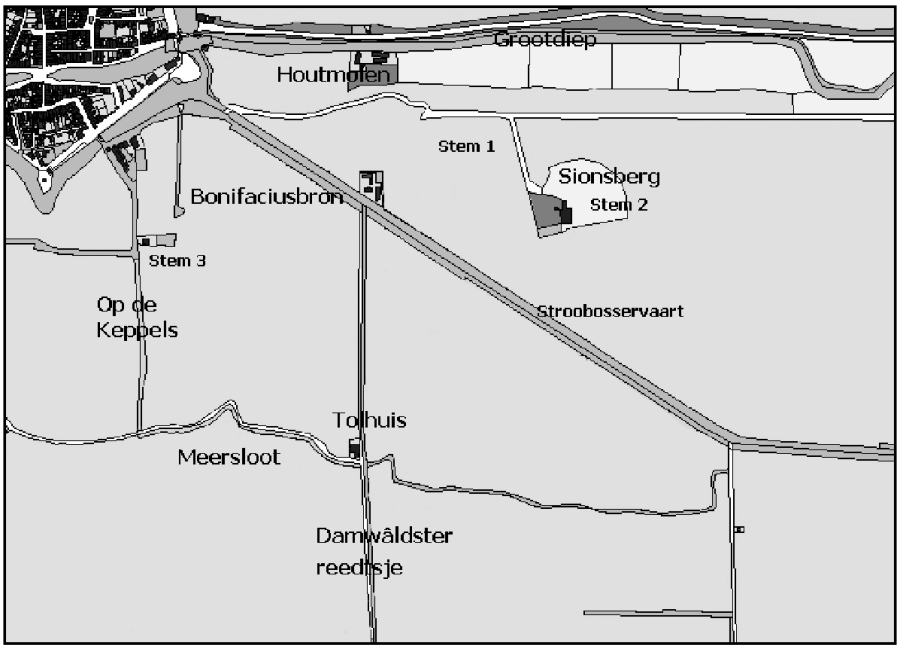

Kaartje omgeving Woudpoort.

In dit eerste artikel wordt de loupe vooral gelegd op het gebied ten noorden van de Stroobosservaart en ten zuiden van het Dokkumer Grootdiep. Tegenwoordig ligt daar onder meer het industrieterrein “Hoge Dijken”. In de 7de eeuw wordt in dit gebied de terp opgeworpen die in het vervolg bekend staat als de Sionsberg. De Tegenwoordige Staat (1775) schrijft “Ongeveer een half uur gaans ten Zuidoosten van Dokkum, lag weleer een Uithof van ‘t Bagynen klooster Sion, met naame Sionsberg”(8) maar, ten gevolge van de Nederlandse Opstand tegen Filips II werd “dit heiligdom in eene gemeene boereplaats herschapen”. In het dorp Dantumawoude zijn in de 18de eeuw 29 stemdragende percelen en twee daarvan liggen er bij “de berg”. Volgens T.E. Teunissen(9) hoort de eerste stem bij de “Lytse Berch” ten westen van de Singel naar de “Grutte Bergh” waaraan (uiteraard) de tweede stem is verbonden. Het lijkt er overigens op dat de eerste stem niet

gebruikt werd omdat er geen onroerend goed op deze kavel stond terwijl dat wel een voorwaarde was om te kunnen stemmen.
Over het stemrecht in Friesland is veel geschreven. Doordat de adel en het patriciaat haar macht wilde vergroten door stemmen te stapelen waren ze wel eigenaar maar geen bewoners van de stemdragende boerderijen. Dit is ook het gebal in dit gebied. Het stemrecht van het eerste perceel is onder meer in handen van Cornelis Daems (1640), Sicco van Goslinga (1708), Hopman Jan Haaijes Eisma (1718) én Willem Bergsma (1758). Sicco van Goslinga is hiervan de bekendste omdat hij werkte als diplomaat en Willem Bergsma is de beruchtste omdat hij alles in het werk stelt om zijn familie aan de macht te krijgen in Oostdongeradeel dan wel Dantumadeel. Rinso Tjeerds, waarschijnlijk een eigenerfde, is in 1640 eigenaar/gebruiker van de tweede stem maar in de 18de eeuw is ook hier sprake van absenteïsme. Hessel van Sminia (1666-1738) , vroedman van Dokkum en secretaris van de Friese Rekenkamer, houdt deze stem tot zijn dood en daarna wordt de stem een gedeeld bezit van Hans Hendrik van Wyckel (1/2) en de heren Van Vierssen. In 1798 wordt het aandeel van de Van Vierssens overgedaan op een lid van de familie Haersma.

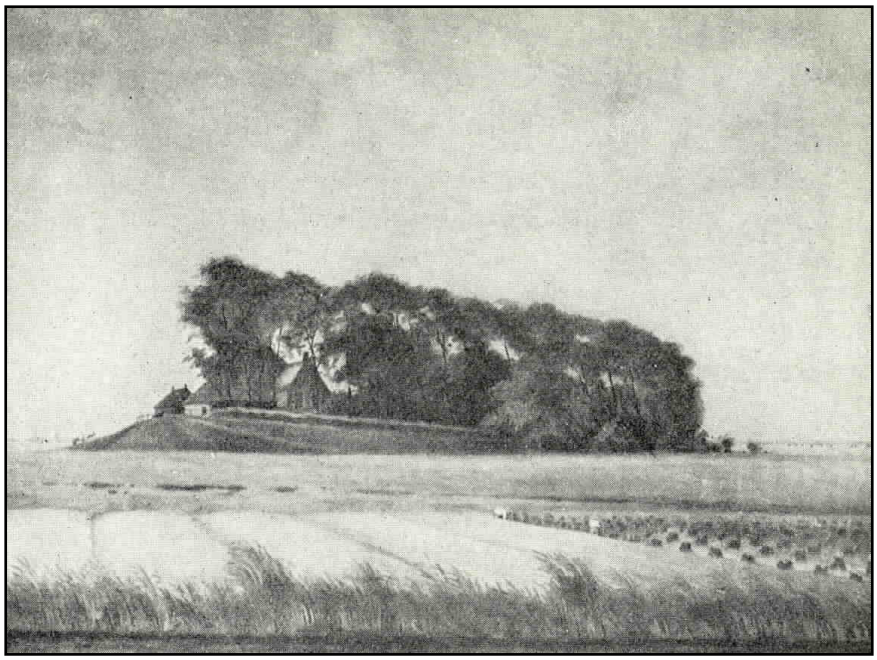

De Sionsberg (op een schoolwandplaat)

Bergplaats
De boerderij op de Sionsberg (waar de 2de stem bij hoort) staat op de Sionsberg en wordt in de volksmond “de Bergpleats” genoemd. Als Dirk Jans in 1749 het pachtcontract voor deze boerderij ondertekent is hij een jonge boer en wordt zijn bezit geschat op ongeveer 2000 Caroliguldens(10). Dirk Jans blijft hier tot zijn dood in 1782(11). Gegevens over het areaal van de boerderij zijn schaars maar waarschijnlijk gaat het om 82(12) tot 125 pondemaat grond waarvan bijna 40 pondemaat gebruikt wordt voor de landbouw en de rest bestemd is voor de veeteelt. De opvolger van Dirk Jans is Ouwe Jacobs die in 1782(13) trouwt met Grietje, één van de vier dochters van Dirk Jans. Ouwe en Grietje krijgen twee zonen(14) (Dirk en Jacob) die beiden ongehuwd blijven. Na het overlijden van Grietje Dirks trouwt Ouwe in 1793 met Ymkje Jans Helder en wordt hij nogmaals vijf keer vader. De bedrijfsvoering van Ouwe Jacobs wijkt niet veel af van die van zijn schoonvader maar het lijkt het er op dat hij iets meer nadruk op de veeteelt legt. In 1811 neemt Ouwe Jans de achternaam “ ter Berg” aan en legt daarmee een duidelijk verband met de terp waarop hij woont. Hij overlijdt op 14 dec. 1822 en heeft zijn zoon Jan Ouwes ten Berg(15) als opvolger.

Houtmolen
Omstreeks 1775 staan er vier houtzaagmolens `in en by Dokkum`(16). De hoge concentratie heeft waarschijnlijk te maken met de aanwezigheid van `verscheiden Timmerwerven van kleine schepen`. Eén van de molens staat ten noorden van de Trekvaart, ten oosten van Dokkum, ten westen van de Sionsberg en ten zuiden van het Dokkumerdiep. Het gaat om een molen én een huis. In 1750 zijn Cornelis Visser, vroedman Freerk Bock en Foppe Hessels gezamenlijk eigenaar van de molen die in 1770 op naam staat van Grietman Schwartzenberg. In 1800 zijn de eigendomspapieren in bezit van N. en K. Minnema. Alle eigenaren worden in de belastingkohieren aangemerkt als gebruikers maar, aangezien het om `notabelen` gaat zal het werk door anderen gedaan zijn; waarschijnlijk de bewoners van het naastgelegen huis. In 1765 wordt het oude huis bij de molen vervangen door een nieuw onderkomen. Waarschijnlijk heeft het huis meerdere kamers want elk jaar moeten meerdere gezinshoofden de speciën betalen.
De bewoners zijn niet erg honkvast want er worden, tussen 1750-1806, 43 personen genoemd die hier belastingplichtig zijn.
Een aantal bewoners, woont hier vaker dan één keer of zorgt er voor dat familieleden hun baantje op de molen kunnen voortzetten. Melle Romkes, getrouwd met Trijntje Hendriks, lijkt te pendelen tussen Dokkum en Sneek want hij woont hier drie maal (1757-1760; 1762-1765; 1765-1767) en verblijft tussendoor in Sneek. Piebe Engberts woont hier tussen 1777-1782 en huwt in deze tijd tweemaal. Hij trekt van molen naar molen en woont in

Aalsum, Groningen, Ezumazijl, Groningen en Vellage (Duitsland) waar hij in 1801 overlijdt. Albert Engberts lijkt het pad van zijn broer nauwgezet te volgen en verdient in vrijwel dezelfde dorpen de kost als houtmolensknecht. Zijn nazaten dragen de naam Mullender(17). De houtzaagmolen is later voortgezet door de firma Oberman.

Noten:
1. Tegenwoordige Staat van Friesland, deel 2, pagina 252
2. Register van Aanbreng uit 1511, Leeuwarden 1879
3. Meindert Schroor, Trekvaarten in Friesland en Groningen.
In: Noorderbreedte, december 1991.
4. Dokkum beeld van een stad. Twaalf eeuwen stadsleven in woord & beeld. Drachten. 1986. pagina 9
5. Uitspraak Gedeputeerde Staten van Friesland op 10 januari 1662.
6. Op 1 januari 1971 zijn de dorpen Dantuma-, Akker- en Murmerwoude samengevoegd tot Damwoude
7. Een groot deel van deze artikelenserie wordt gebaseerd op de speciekohieren. Door per huis de jaarlijkse gegevens van de bewoners te verzamelen wordt veel informatie over de bewoningsgeschiedenis en de activiteiten van de bewoners verkregen
8. Tegenwoordige Staat van Friesland. Deel II. Pagina 271
9. T.E. Teunissen. De Dokkumer Wâlden. Dokkum. 1938, pag 106-107
10. Quotisatiekohieren. 1749
11. Speciekohier 1782
12. Floreenkohier 1700
13. Tresoar DTB 165
14. Tresoar DTB 164
15. Volkstelling Dantumadeel 1829
16. Tegenwoordige Staat. Deel II. Pag. 273
17. Zie ook de website:
http://www.geneal.ch/family/parentelen/pmullender.htm

EEN NIEUWE WEBSITE

Graag wil ik jullie op mijn site attenderen. Hierop zijn duizenden oude krantenberichten ingekort en op alfabetische naamsvolgorde geplaatst. De meeste berichten betreffen personen uit het noorden des lands. Er zijn ook aardig wat berichten bij uit de regio noordoost-Friesland. Zie http://www.oudnieuwsuithetnoorden.web-log.nl. Misschien leuk en interessant om mijn site eens in "De Sneuper" te noemen en te linken.
Groeten, Johan Kampen.

MIDDELEEUWS TESTAMENT UIT WETSENS

Besproken door Hilda Bouta. (hildabouta@wanadoo.nl)

Inleiding

In de namme Godis, amen. Int jaar Ons Heren M CCCC *ende* XCIIII, *up Sente Fredericus dach marty.*(18 juli 1494). *Ick, Menno Jarla, cranc van licham mer wal wetende mynre vyf sennen* (ziek, maar goed bij verstand), *anmarkende…datter niet*(s) *seekerder is dan die doet* (dood) *ende niet*(s) *onsekerder dan die ure des dodis, soe heb ick Menno foerscrioun… gemaekt myn testament ende laetste wille.*

Zo begint Menno Jaerla van de Jaerlastins bij Wetsens zijn testament. Zijn ouders waren Botte Jaerla en Anna Bolta. Zijn broers Gabbe (Wetsens) en Rienck (Oostrum) waren al overleden. Zijn twee zusters leven nog. Hij is getrouwd geweest, maar noemt zijn vrouw niet! Hij heeft twee wettige zoons, Botto en Emko en twee dochters, Rixt en Gabke. Daarnaast een onwettig kind (*spoelkind)* Sibet, zoon van Griet.

Als we zijn testament lezen komen we veel van zijn denkwereld te weten als hij allerlei dingen voor de toekomst gaat regelen, voor zichzelf (begrafenis, giften aan kerk, geestelijken, kloosters en goede doelen), zijn nakomelingen (kinderen, familieleden, knecht, vrienden) en zijn bezittingen (roerende en onroerende zaken, schulden, maar ook veiligstellen van aanspraken op erfenissen door zijn kinderen). In de ME was het een verplichting, zowel voor het eigen zieleheil, alswel om ruzie te voorkomen, om duidelijk je laatste wil kenbaar te maken.

Begraven

Item in eerst biveel ic myn ziel God almachtich ende den heylige vrent Godis Sinte Bernardus ende begeer myn leghersteed tho Syon (wil begraven worden bij klooster Sion bij Niawier, enkele kilometers verderop. Dat deden veel rijke mensen in die tijd. Maar dat moest wel betaald worden, een bekende 'vaste 'prijs) *als die olde ghewonte is*. En dan volgt een reeks betalingen aan Sion. Elke priester, elke non, de koster, zijn dochter Rixt (*Riska),* zijn twee zusters en nicht Heelka. Die vrouwelijke familieleden zaten dus ook in het klooster. Dat wil nog niet altijd zeggen, dat ze ook de gelofte hadden afgelegd en ingetreden waren (geprofest). Maar het waren gevaarlijke tijden van moord, doodslag en verwoesting van huizen. En een klooster bood bescherming. Ook kreeg het klooster *twe tonnen gronger bee r* Groninger bier).

Eigen parochiekerk(en)

De parochiekerk te Wetsens en priester (*her)* Peter hebben tijdens zijn

leven voor zijn zieleheil gezorgd. Daarom heeft hij aan hen verplichtingen. *Item Sent Vyt, onsen patroen, legh ic to des jaers en schild renthe* (aan Synt Vyt laat ik jaarlijks 1 schild rente uitbetalen), *ende wye Jarle huus besit, die sal des jaers den schild renthe betalen*. Verder krijgt ze *25 aregulden... twe missalen, een in percomete ende een in papie r*(boeken waren een kostbaar bezit). *Her Peter, myn biechtvaer*...krijgt 3 *golden gulden*(s)...*ende to help der temmeringhe syns husis en gued kuu*. (voor verbetering van zijn huis een goede koe/koeien).
Er vindt ook verrekening van huur plaats met de kerk van Oostrum. Deze krijgt jaarrente van 5 gulden *uut dat lant daar Ael int Vogelant in woent* en een schild rente uit *Wibo guoden to Oestrum*.

Andere heren en kloosters, missen voor het zieleheil
-Dokkum - *myn heer den abbet to Dockum ende syn priesteren legh ic twe tonna bremmer*(Bremer) *biers ende twe golden gulden, ende ic begheer dat die priesteren missen foer myn doen willen*. Ook de koster krijgt geld.
-*Ons Lyf Frouw to Bergh (*Sionsberg, waar nu het ziekenhuis staat*) en golden gulden*
-Morra -*to Waert twe tonnen grongers biers, ende elck priester an vlems (*hé, er waren dus ook mannen in klooster Weert, dat bekend staat als vrouwenklooster) *ende elck professit suster an philipst. Ook de kosterij krijgt wat*.
-Hallum -*to Mariagarde een golden gulden, ende ic begheer...foer mijXXX missen (*30missen)
-Leeuwarden- *den barvoten (*blotevoeten,Franciscanen) *ende praedicaer-broers(*predikheren, Dominicanen) *to Lewarden...ende ic begheer dat dese vorschreven broers (*broeders) *foer my ende foer zalige Gabba, myn broer, ende foer al ons olderen (*onze voorvaders) *in alle daghe...in een misse ewighe memory willen hoden*. Het geld hiervoor zal uit de erfenis van Gabba moeten komen.
-ook de 3 andere biddende orden krijgen geld.

Armen en arme familieleden
Item den armen menschen die men deelt ofte dient uut Heylich Sacraments gelt, legh ic toe III schelden renthen in den guoden to Tonnauwert daer Macke op went. Dus de rente die gebeurd wordt uit dat onroerend goed te Ternaard is voor de armen, die van de bedeling leven. Dit zijn jaarlijkse inkomsten en garanderen dus een vast inkomen. Op dezelfde manier zijn er ook renten voor Suiwart en Lyns, (zeer waarschijnlijk buitenechtelijke) kinderen van zijn broer Gabba. Hij hoopt dat die, op aanraden van Sibet Scheltema, in het klooster Sion gaan. Ook renten voor *Sibet, myn spoelkind. Ende Griet sal Sibet bewaren, voden*

ende cleden ende sal dese renthen voert mitten kint ontfanghen. Zijzelf krijgt geen inkomen, maar wel roerende goederen; precies omschreven, zodat niemand ze haar kan betwisten. *Item Griet, myn maecht ofte huusfrouw, heb ic besproken* de dieren die ze nu heeft, nog 4 koeien, 2 bedden met toebehoor, kussens, koperen pot en ketel en een tinnen kan en tinwerk. *Als Suiwert, Lyns ende Sibet sunder echte kinder sterven, soe sullen dese foerschreven renthen weder comen op die rechte erfnamen.* Deze renten komen uit onroerend goed, dat bij de familie moet blijven.

De erfgenamen en voogden

*Item myn twe echte soens (*zoons) *maek ic tolyk erfgenamen myns guoden.* Dus alleen de ZOONS zijn de erfgenamen. Als zijn oudste dochter Rixt in leven blijft moet ze naar het klooster worden gebracht en jongste dochter Gabken zal in de wereld blijven. Maar sterft Rixt, dan moet opnieuw bekeken worden of Gabke naar het klooster zal gaan, of in de wereld blijven. *Ende sy sullen die suster uutbolen alst seed en pleegh is* (uitboedelen, zoals het gewoonte en plicht is).

*Item Sibet Scheltama, Pibo Ropte ende Tjaerd Narla heb ik mond ghesat (*tot voogd benoemd) *over myn kinder, mer Sibet Scheltama als die principael* (belangrijkste), *ende ben fan Sibet begherende dat Sibet die staden ende al myn guoden VII jaer lanck wil bewaren ende besitten ende holden myn twe zoens eerlike in de scholen, ende besorghen hoer noetdruf dat sie mith eren manck die studenten ofte guode luden moghen gaen ende staen* (voor alles te zorgen wat ze nodig hebben om zich met ere te kunnen begeven onder studenten en goede lui; wij zouden zeggen: om een goed netwerk op te bouwen).

Sibet Scheltema krijgt op vele plaatsen in het testament verregaande bevoegdheden om in de plaats te treden van Minne Jaerla. Hij is vast een zoon of kleinzoon van de Sybeth Scheltema die in 1474 (20 jaar eerder) als huursoldaat van Gabbe Jaerla (Minne's broer) werd doodgeslagen. Nu krijgt hij dus voor 7 jaar het gebruiksrecht over Minne's goederen, maar ook de verplichting om het te bewaren. Dat betekent, dat je het ook moet kunnen verdedigen. En daar wordt voor gezorgd. *Item soe heb ic Sibet Scheltama besproken myn eghen hinxt* (hengst)*, mit sael* (zadel) *ende toem* (toom)*, ende dat harnis* (harnas) *als in den huuse is, creef ende bussen* (geweren). *Item Tjaerd Narle heb ic besproken Kempe roepers hinxt, mit sael ende toem, ende mit eenen creeft.* Goythia en Suiwert tho Nyehuus krijgen beiden een veulen en Ala tho Lythieweer een eenjarige stier. Geert, zijn *ruter* (ruiter, vaak ook strijder) krijgt nieuwe kleren *van de hoeft totten voeten*, *vry schoen* en geld.

Hij dacht er ook over , wat er moest gebeuren met het onroerend goed *die stade to Wetsens, Jarle huus, XX pondameten ende V pondameten to*

Oostrum, als zoons Botto en Emko zouden sterven zonder echte kinderen. *Niet en solde arvet worden up myn dochteren* (!) *mer ...up Tyaert Narle.* Mocht hij ook geen nakomelingen krijgen, dan *up een van synen broeders, den hy dat beste gunnende sy.* Onroerend goed moest zoveel mogelijk binnen de familie blijven. Het mocht ook niet zomaar, zonder 'consent' verkocht worden. Tyaerd Narla moet dus direkte familie van hem geweest zijn. Ik ben hem verder nergens tegengekomen. Heeft een van de lezers dat wél, hoor ik het graag.

Lopende zaken

Er zijn nog wat zaken die met zgn.'zoenlieden' geregeld moeten worden; wij zouden zeggen rechtzaken:

-geschil met het dorp Oostrum. Zoenlieden: *die abbet to Dockum, myn heer die deken, heer Hiddo, meester Gabbo ende heer Hemmo. Ende ic set Sibet Scheltama in myn stede.*J e ziet, hoe belangrijk de taak van de geestelijkheid is.

-een erfeniskwestie tussen *myn kinden ende Take Kammega kynskynden* (kleinkinderen). Zoenlieden: *die pater to Berghum,*

-*die sake die Kinsck Tyaerda up my heft* **(**stiefdochter van Minne's broer Gabba). Sibet Scheltama en Tjaert Narle.

-Zelf heeft hij ook nog iets goed te maken. Hij heeft een *ruter* van Leuwa Hoyt zoen doodgeslagen. Sibet Scheltama moet dit afhandelen *na seed ende pleegh des landis ende der daden* (zoals zede en plicht is). In de praktijk betekende dat dat er een vaste afkoopsom betaald moest worden.

Verder zijn er nog wat vorderingen die geïnd moeten worden en schulden die afbetaald moeten worden. Zij worden verwezen naar Sibet Scheltama. Graag wel betalen vóór de dertigste dag na overlijden *updatse soeveel te eer myn siel to stade mochten comen.* Dat lijkt vreemd. Een verklaring vond ik in 'Zorgen voor zekerheid', bl. 191,192. Standaard waren vaak 4 memoriemissen: op de begrafenisdag, na 1 week, 1 maand en 1 jaar. "Deze memoriemissen completeerden in heel Europa de zgn *tempis mortis* of doodstijd, het symbolisch tijdsbestek waarbinnen men dacht dat de overgang van de ziel naar het dodenrijk zou plaatsvinden".

Ondertekening

Item dit is myn testament, daer ic, Menno Jarle foerschreven, ghemaekt ende ordeneret (bevolen) *heb, in praesentie ende teghenwoerdigheit guoder mannen, als orkenen* ('oorkondenaars') *ende tughen* (getuigen) *hyrto gheroepen en ghebeden...her Peter,myn person a*(pastoor), *Goythie tho Nyehuus, Siwert to Nyehuus, Zitscha to Garnahusem, Douwa Tiepke zoen, Alla to Littyeweer, Wopke to Engwerum.* De getuigen vragen her

Peter om zijn zegel onderaan te zetten, omdat zij geen zegel gebruiken. Voor de zekerheid vraagt hij op zijn beurt heer Kempo, *cureet to Juusweer,* om te zegelen. Een maand later dan het opgesteld is, is het testament gezegeld.
Int jaer Ons Heren M CCC ende XCIIII, *up Sente Magnus dach martyr.* (19 augustus 1494)

Gebruikte literatuur:
-"Friese testamenten tot 1550", door G.Verhoeven en J.A.Mol; Leeuwarden 1995
-"Zorgen voor zekerheid", door J.A.Mol; Leeuwarden 1994
-"Geschiedenis van Dokkum", door M. Schroor; Dokkum 2004

STREEKARCHIVARIAAT NOORDOOST FRIESLAND VERHUIST

Het Streekarchivariaat Noordoost Friesland verlaat, na 30 jaar gehuisvest te zijn boven de Brandweerkazerne aan de Rondweg-Noord te Dokkum dit pand en vertrekt naar de Brokmui te Dokkum. Daar is bij het bestaande bibliotheek Dokkum een nieuw gebouwde vleugel met zowel kantoorruimtes voor bibliotheek en archief en het archiefdepot gerealiseerd en zijn in de verbouwde bibliotheek de gezamenlijke publieksruimtes gesitueerd. De openingstijden van zowel archief en bibliotheek zijn per 26 november 2007 als volgt:

maandag:	13.30-17.30	en	18.30-20.30 *
dinsdag	9.30-17.30	en	18.30-20.30
woensdag	9.30-17.30		
donderdag	9.30-17.30		
vrijdag	9.30-17.30	en	18.30-20.30 *
zaterdag	10.00-13.00 *		

* gedurende deze uren is de studiezaal van het streekarchief toegankelijk, maar er worden dan geen originele archiefstukken uit het depot gehaald.
Voor archiefbezoek aan de gemeenten Ameland en Schiermonnikoog blijft een telefonische afspraak wenselijk.

Oud bezoekadres: Rondweg-Noord 26 9101 AD Dokkum
Nieuw bezoekadres per 19 november 2007
Brokmui 62 9101 EZ Dokkum, Telefoonnummer wordt 0519-22 28 53
Email: streekarchief@dongeradeel.nl
Postadres blijft Postbus 369 9100 AJ Dokkum

PLAISIER RIJTUIGEN EN VAARTUIGEN IN NOORDOOST FRIESLAND, DANTUMADEEL

Piet de Haan (de.haan.p@hetnet.nl)

Opvallend in Dantumadeel zijn de koets en het jagt met verdek boven de 24 voet van de weduwe mevr. van Asbeck uit Rinsumageest. Zij was lid van een invloedrijke familie en bewoonster van het Tjaerdaslot. Zij overlijdt in 1801. Haar schoonzoon T. R. de Rotte heeft in 1802 de koets en het jagt niet meer in zijn bezit maar gebruikt dan een verdekte wagen.
In Damwoude bezit de al vaker genoemde P.A. Bergsma in 1802 een Plaisier Jagt boven de dertig voet.
Daniel Gerdes Manger uit Veenwouden was bewoner van de Schierstins. Hij was Assesor bij het landdrostambt van Friesland. Later Maire van de gemeente Veenwouden en gaarder der belastingen voor het leven. Manger had ook een jagt zij het dat die ook iets kleiner is dan die van Bergsma.
Tot slot De Westerein of te wel Zwaagwesteinde. In die jaren heide, hutten en armoede. Files kwamen in De Westerein niet voor of het moest al een keer zo zijn dat Douwe Eelkes en Tjibbe Jacobs achter elkaar over een smal zandpad reden.

Tresoar archief B. R. F. no 2300, 2301, 2302.

Rijtuigen, Paarden en Jagten.

Dantumadeel 1797, 1798, 1802

(…) getal tussen haakjes is de te betalen belasting.
In 1803 komt er een 10e verhoging bij de belasting.

Drijsum

J. knijf	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)			1802
Johannes Poutsma	Verdekte wagen met 2 paarden (12)	1797		
De weduwe Sijtzama M. P. van Sijtzama wed.	Verdekte wagen met 2 paarden (12) Wagen met verdek, 2 paarden (12)	1797	1798	1802
Ate Uilkes	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Biense Bouwes	Wagen met 2 paarden (7) Wagen zonder verdek met 2 paarden (7)		1798	1802
Douwe Harmens	Chais met 1 paard (3)		1798	1802
Egbert (Eijbert) Falks	Open wagen met 2 paarden (7) Wagen met 2 paarden (7) Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	1802

Evert Jilles Evert Jilles wed.	Open wagen met 2 paarden (7) Wagen met 2 paarden(7) Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	 1798	 1802
Feike Luitjes	Open wagen met 1 paard (3) Wagen met 1 paard (3) Wagen zonder verdek, **1** paard (3)	1797	 1798	 1802
Geert Romkes	Chais met 1 paard (3)	1797		
Gerben Eelkes	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7) Wagen met 2 paarden (7)	1797	 1798	1802
Gerrijt Sjoerds	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Haije Sjoerds	Chais met 1 paard (3)			1802
Jacob Tomas	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Jan Jetses	Open wagen met 2 paarden (7) Wagen met 2 paarden (7) Chais met 1 paard (3)	1797	 1798	 1802
Keimpe Jans	Open wagen met 2 paarden (7)	1797		
Lieuwe Ruirds	Chais met 1 paard (3) Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	 1802
Meindert Jochums en Geert Meines	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)			1802
Pieter Sijtses	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)			1802
Rienk Everts	Chais met 1 paard (3)		1798	1802
Sijbren Abrams	Open wagen met 1 paard (3) Wagen met een paard (3) Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	 1798	 1802
Sijtse Roelofs	Chais met 1 paard (3)	1797		

Wouterswoude				
Doede Tjallings wed.	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)			1802
Eelke Pieters	Chais met 1 paard (3)	1797		1802
Eeltje Wijbes	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Klaas Ulkes	Chais met 1 paard (3)			1802
Meindert Willems	Chais met 1 paard (3)		1798	1802
Tjitse Pijtters(sen)	Open wagen 2 paarden (7) Wagen met 2 paarden (7)	1797	 1798	
Wijtse Joukes	Chais met 1 paard (3)			1802
Willem Harmens	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Tjitse Pijtters(sen) jun.	Chais met 1 paard (3)		1798	

Damwoude				
P. A. Bergsma	Chais met 1 paard (3) Wagen met verdek, 2 paarden (12)		1798	1802
Deselve	Plaisier Jagt boven de dertig voet (8)			1802
W. C. Bergsma	Wagen met verdek, 2 paarden (12)	1797		
Renger Hedmans	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	
H. Raap	Een paard met een zadel (3) Chais met 1 paard (3) Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	1802
Douwe Johannes	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)			1802
Fedde Douwes	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	
Focke Johannes	Wagen zonder verdek, **1** paard (3)			1802
Geert Hessels	Chais met 1 paard (3)			1802
Johannes Douwes wed.	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	
Johannes Minnes	Chais met 1 paard (3)			1802
Johannes Willems wed.	Chais met 1 paard (3)		1798	
Liebe Alberts	Chais met 1 paard (3)		1798	
Liebe Jitses	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	
Lieuwe Johannes	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	1802
Linse Sakes	Open wagen met 1 paard (3) Wagen met een paard (3) Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Klaas Eekes wed.	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)		1798	
Minne Minnes	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	1802
Ouwe Jacobs	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Pieter Johannes	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)			1802
Roelof Hedmans	Chais met 1 paard (3)			1802
Romke Hendriks	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7) Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Sake Reitses	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Sikke Jans	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	
Sikke Sjoerds Sikke Sjoerds wed.	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7) Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	
Tabe Annes	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)		1798	
Tjeerd Annes	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	1802
Tjitse Pieters	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)			1802
Uilke Reitses	Chais met 1 paard (3) Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	1802

Murmwoude				
Hessel Hedmans	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	
K. v. Kleffens	Verdekte wagen met 2 paarden (12) Wagen met verdek, 2 paarden (12)	1797	1798	 1802
Andrijs Jans	Een Chais zonder verdek met 2 paarden (7)			1802
Binne Hessels	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)			1802
Dedde Reitses	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Jan Jans	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	
Jelke Jans wed.	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Luitjen Sijdses	Chais met 1 paard (3) Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	 1802
Minse Lolkes	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	
Sijmen Jans	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	1802

Akkerwoude				
Ds. Bolt	Verdekte wagen (12) Wagen met verdek met **1** paard (12)	1797	1798	 1802
Eke Minnes	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Elle Willems	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Geert Hepkes	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	
Gerk Hepkes	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7) Een wagen zonder 2 paarden (7)	1797	 1798	1802
Jan Andries	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	
Jan Aukes Jan Aukes wed.	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7) Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	 1802
Johannes Minnes	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	
Lammert Emkes	Chais met 1 paard (3)			1802
Martens Wijgers Marten Wijgers wed.	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7) Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	 1802
Sicke Andries	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)			1802
Sikke Teunis	Wagen zonder verdek, **1** paard (3) Chais met 1 paard (3)	1797	 1798	 1802
Sikke Martens	Chais met 1 paard (3)		1798	
Sijtse Reinders	Wagen zonder verdek, paarden (7)		1798	1802
Tijs Tijssens	Chais met 1 paard (3)			1802
De weduwe Wijger Martens	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7) Chais met 1 paard (3)	1797	 1798	1802

Rinsumageest				
T. Asbeck wed.	Een koets met 2 paarden (20)	1797	1798	
Deselve	Een jagt met verdek boven de 24 voet	1797		
Ds. Cahai	Chais met 1 paard (3) Verdekte wagen met 1 paard (12)	1797	 1798	
J. P. Andrea van Haren	Verdekte wagen met 2 paarden (12)	1797	1798	
J. Loensma	Wagen zonder verdek, **1** paard (3)			1802
W. P. van der Mark	Chais met 1 paard (3)			1802
N. Posthumus	Chais met 1 paard (3) Wagen zonder verdek, **1** paard (3)	1797		 1802
Jan Jacobs de Roos	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
T.R de Rotte	Wagen met verdek, 2 paarden (12)			1802
F. K. Smidt	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7) Wagen zonder verdek, **1** paard (3)	1797	1798	 1802
Folkert Freerks	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	1802
Geert Hessels	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797		
Halbe Johannes	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)		1798	1802
Hendrik Franses	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	
Ipe Jans	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	1802
Jan Ebes	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)			1802
Jan Jacobs bij de Ewal	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	1802
Jan Jans	Chais met 1 paard (3)			1802
Jan Klases wed.	Chais met 1 paard (3)		1798	1802
Jan Wates	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	
Jetse Jans	Chais met 1 paard (3)	1797		
Johannes Rintjes	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)			1802
Carel Cristiaans	Chais met 1 paard (3) Wagen zonder verdek, **1** paard (3)		1798	 1802
Liebe Jitses	Chais met 1 paard (3)			1802
Lijkle Willems	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	
Marten Hendriks	Chais met 1 paard (3)			1802
Marten Wijnses	Chais met 1 paard (3) Wagen zonder verdek, **1** paard (3) Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	 1798	 1802
Pier Johannes	Chais met 1 paard (3)		1798	1802
Pier Pijttersen	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797		
Pijtter Sijmens Nummer 3 in origineel cohier	Chais met 1 paard (3)		1798	1802

Pijtter Sijmens Nummer 12 in origineel cohier	Chais met 1 paard (3)			1802
Rein Rienks	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	
Riens Geerts	Wagen zonder verdek, **1** paard (3)			1802
Ringer Hessels	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)		1798	1802
Romke Feddes	Wagen zonder verdek, **1** paard (3) Chais met 1 paard (3)	1797	 1798	
Tamme Sijmens	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)			1802
Willem Pijtters	Chais met 1 paard (3)		1798	

Sijbrandahuis				
Pijtter Hania	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Tomas Jans Helder	Wagen zonder verdek met 2 paarden (7)	1797	1798	1802
Brugt Witzenburg B. Witzenburg wed.	Chais met 1 paard (3) Chais met 1 paard (3)	1797	1798	 1802
Douwe Pijtters	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	
Herke Jans	Wagen zonder verdek met 2 paarden (7) Wagen zonder verdek met **1** paard (3)	1797	1798	1802
Jan Reinders	Wagen zonder verdek met 2 paarden (7)	1797	1798	1802
Jan Rinderts	Chais met 1 paard (3) Wagen zonder verdek met **1** paard (3)	1797	1798	1802
Keimpe Hedsers	Chais met 1 paard (3)			1802
Cornelis Freerks	Chais met 1 paard (3)			1802
Lourens Klases	Chais met 1 paard (3)			1802

Janum				
Geert Durks (Dirks)	Wagen zonder verdek, **1** paard (3)		1798	1802
Goffe Beets	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Lieuwe Pijbes	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	1802
Wopke Abel(zoon)	Chais met 1 paard (3)		1798	1802

Burdaard				
F. Bavius	Verdekte wagen met 2 paarden (12) Wagen met verdek, 2 paarden (12)		1798	 1802
Ds. van Giffens	Verdekte wagen met 2 paarden (12) Wagen met verdek, 2 paarden (12)	1797	1798	 1802

Anske Lieuwes	Chais met 1 paard (3)		1798	1802
Brant Tjipkes	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Gosse Edes	Chais met 1 paard (3)			1802
Hendrik Pijtters	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Cornelis Jelles	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Jan Foppes	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	1802
Jan Johannes	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	
Jelle Wopkes	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Johannes Sickes	Chais met 1 paard (3)			1802
Leendert Gerrijts	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Pier Doekes	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Sape Rinses	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	1802
Sijds Fopkes	Chais met 1 paard (3)	1797		
Sijmen Lieuwes	Chais met 1 paard (3)			1802

Roodkerk				
J. G. Brolsma	Wagen zonder verdek, 2 paarden (7) Chais met 1 paard (3)	1797	 1798	
Alle Oenes	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Geert Alderts	Chais met 1 paard (3)	1797		1802
Gerben Dirks	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802
Meint Jacobs	Chais met 1 paard (3)	1797		
Pijtter Gerks Pijtter Gerks wed.	Chais met 1 paard (3) Chais met 1 paard (3)		1798	 1802
Sije Andrijs	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	

Feenwouden				
D. G. Manger (Daniel Gerdes)	Fargon met 2 paarden (12) Verdekte wagen met 2 paarden (12) Wagen met verdek, 2 paarden (12)	1797	 1798	 1802
Deselve	**Een jagt** van 18 tot 24 voet **zonder** verdek (2)	1797	1798	1802
Albert Jans	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	
Eelke Edsers	Chais met 1 paard (3)			1802
Geert Tjerks	Chais met 1 paard (3) Wagen zonder verdek, 2 paarden (7)	1797	1798	 1802

Zwaagwesteinde				
Douwe Eelkes	Chais met 1 paard (3)		1798	1802
Tjibbe Jacobs	Chais met 1 paard (3)	1797	1798	1802

ANALYSE VAN EEN SCHAATSLIJST

Hedzer van der Kooi

Deel 2. Nogmaals oude schaatslijsten te Dokkum.

Gemaskerde ringrijderij 29 December 1853 te Dokkum
Op Donderdag 29 December 1853 werd te Dokkum een Gemaskerde Ringrijderij op Schaatsen voor Manspersonen gehouden. Er namen 30 personen deel met de meest exotische namen op de lijst.
Eerst werd de naam genoemd en vervolgens de titel of de woonplaats van de Manspersoon. Hier volgen een aantal deelnemers:
Pierrot Barbier van Venetië.
Arlequin, bijgenaamd Jocko van Aalzum.
Superbus Brutus -Ridder van Spanje.
Savritus Trucubulus - Sergeant van het Egyptische leger.
Salomo Pacha – Kamerheer van de Sultan van Turkije.
Ab-del-Kader – Veldoverste der Arabieren.
Ninus Simiranus – Page van Claudius Civilus.
Ibrahim Pacha – Kamerheer van de tegenwoordige Sultan van Turkije.
Richard Wittington – Mijlord van Londen.
Don Carlos – Leeuweridder van Batavia.
Darius Codomannus – Kroonprins van Persië.

De namen getuigden van een grote fantasie en we vragen ons af: "Kwamen de deelnemers zelf met deze fantasierijke namen en woon- of geboorteplaatsen of werden de deelnemers benoemd door de organisatie met deze historisch-klinkende titels! Zouden de schaatsende ringrijders ook gekleed zijn in de Oosterse gewaden?" Dat is wel aan te nemen, want bovendien was het volgens de koptekst een gemaskerde ringrijderij.
Over de uitslagen en de prijzen is ons verder niets bekend, want dat vermeldt de schaatslijst van de Weduwe Bote Alles Schaafstra uit 1853 niet.

1854 Geen Hardrijderij, maar Harddraverij. 1854

Of het ook winterde in 1854 zullen we niet te weten komen aan de hand van Dokkumer schaatslijsten. Wel weten wij, dat ter gelegenheid van de Jaarmarkt te Dokkum op Dingsdag, den 30 mei 1854 een Harddraverij werd georganiseerd om eenen EXTRA FRAAIJEN EN ZWAREN ZILVEREN THEEPOT MET DITO MELKKAN, door eenige kasteleins en Liefhebbers te vereeren.

Op de lijst vonden we drie gedrukte kolommen met de naam der eigenaar, een omschrijving van het paard en de naam van de berijder. Deze lijst met slechts 8 deelnemers was wederom gedrukt bij de Weduwe Bote Alles Schaafstra, dus Martje Alles Klaver.
De eigenaren: 1. H. van der Veen Rotterdam 2. D. van der Leij Vrouwenparochie 3. K.K. Boorsma Tzummarum 4. R.W. Keuning, Dockum, 5. H. Eskes Kollum, 6. R.T. Boersma Oostwold, 7. J. Deinema Hallum en 8. J.P. Terpstra Tzummarum.
De enige Dokkumer mededinger was Rengenerius Wybrens Keuning, geboren te Dokkum 1822 en overleden als Rengenerus Wiebrens Keuning te Dokkum 1893, 70 jaar oud en gehuwd te Dokkum in 1845 met Anna Juliana Beek.
Van de 8 paarden waren er 4 merries en 4 gingen door het leven als ruin. Curieus was, dat de deelnemerslijst niet vermeldde of het een draverij onder de man was of een wedstrijd met sulkey's. Wel zagen we aan het drukwerk, dat 5 eigenaren een pikeur hadden ingehuurd en dat 3 paardenbezitters zelf de leidsels ter hand namen. Ook deze lijst werd niet bijgehouden en derhalve tastten we in het duister wie met de zilveren theepot met dito melkkan naar huis ging.

1855 Hardrijderij op schaatsen 1855

door Manspersonen, te Dockum,
op Donderdag, den 1 Februari 1855.

In 1855 wederom een rijderij voor Manspersonen, maar de prijzen waren aanzienlijk lager dan voorgaande jaren. Immers voor deze schaatswedstrijd werd tot prijs uitgeloofd eene som van 40 gulden en tot premie de som van 10 gulden.
De rijders kwamen nagenoeg allen uit onze regio en zo kregen de plaatselijke favorieten ook kans op toch nog altijd een mooi prijzenbedrag. Dit betekende een hoge aanvulling op het lage loontje, dat een arbeider toendertijd verdiende. Maar ja, bij 2 prijzen en 40 kortebaanrijders ging slechts 5 procent van de hardrijders met een geldbuit naar huis.
De lijst gaf een zeer evenwichtige leeftijdsopbouw te zien:
Tot 20 jaar gaven zich 2 deelnemers op.
Van 20 t/m 29 jaar, 34 deelnemers.
Van 30 t/m 35 jaar, 4 rijders.
De jongste rijder was de 18-jarige Klaas Andries Sikkema, geboren 1836 te Wouterswoude en de oudste rijder was de 35-jarige Jacob Durks Talsma, geboren 1819 te Oudkerk.
1. Alle opgegeven schaatsers kwamen uit Friesland m.u.v. Elso Stuur, die hield domicilie in Nieuwe Pekela, dus uit het Groningse: 1 manspersoon.
2. Uit Dantumadeel stonden 24 schaatsers op de lijst.

3. Uit West-Dongeradeel stonden 9 personen op de lijst.
4. Tietjerksteradeel leverde 4 deelnemers voor deze rijderij.
5. Kollumerland bracht 1 schaatser naar Dokkum.
6. Dokkum zelf bracht zeer teleurstellend slechts 1 man op de baan.

In totaliteit kwamen dus 40 kortebaan-rijders binnen de touwen. Hier volgt de verklaring van de geringe deelname. Het was die dag bijzonder slecht weer en slechts 40 rijders kwamen opdagen. Er werd opnieuw geloot en de geldprijzen werden verlaagd. Vandaar!!

Over de verdeling van de beide prijzen kunnen we hier geen uitsluitsel geven, want de lijst uit 1855 is niet bijgehouden. De weduwe Bote Alles Schaafsma zal een hele klus hebben gehad aan het snel herdrukken van de deelnemerslijst.

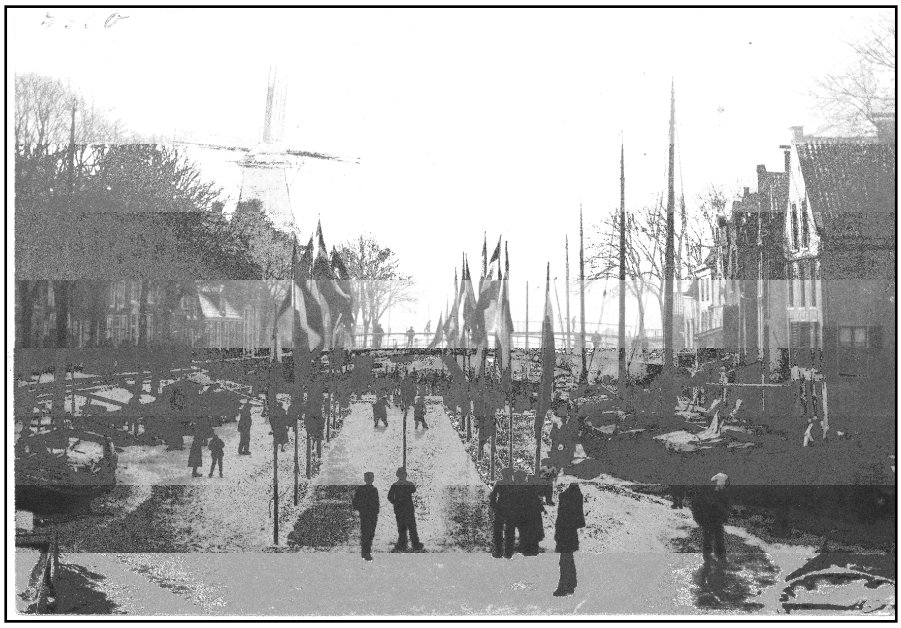

Klein Diep, ong. 1900

Korte baanwedstrijd te Dockum voor Manspersonen: 1 Februari 1855.

Dantumadeel:	Valom 5	Akkerwoude 4
Rinsumageest 3	Sybrandahuis 3	Veenwouden 3
Wouterswoude 3	Driesum 2	Damwoude 1
Westdongeradeel:	Hantum 3	Bornwerd 2
Nes 2	Brantgum 1	Wierum 1

Tietjerksteradeel: Oudkerk 4
Dokkum 1
Kollumerland: Kollumerzwaag 1
Nieuwe Pekela Gr. 1

De beide rijders uit het zeer kleine dorpje Bornwerd (Westdongeradeel) waren de broers Jacob Piers Prins, ouderdom 21 jaar, geboren 1833 en Doeke Piers Prins, 23 jaar, geboren 1832. De beide broers kwamen te Sijbrandahuis/Dantumadeel ter wereld.

1857 Hardrijderij door Mannen op Schaatsen 1857
te Dockum, op donderdag den 5 Februari 1857.
Tot Prijs: eene som van Honderd Dertig Gulden
en tot premie Dertig Gulden.

Reeds in 1857 op de 5-de Februari kreeg Dokkum de revanche van de slecht-weer rijderij van 1855, met thans 74 namen op de lijst, wederom gedrukt door de wed. Schaafsma. De notulen vermeldden: "Fraai weder en overgrote menigte belangstellenden."
We lazen vele bekende namen op deze lijst, zoals daarop voorkwamen Jacob Piers Prins van Sijbrandahuis (in 1855 nog te Bornwerd), Oene Klazes de Vos Oudkerk (de gevreesde kortebaanrijder en de winnaar in 1847 uit 109 rijders), Klaas Andries Sikkema Wouterswoude jongste rijder in 1855 en toen 18 jaar en Jacob Durks Talsma Oudkerk, oudste deelnemer in 1855 en nu 36 jaar oud. Op de lijst staat nog vermeld: "De hoogste nummers hebben steeds de Regterkant der Baan."

Deze lijst van 74 personen willen we in het geheel publiceren, want wellicht ontdekken lezers van deze "Sneuper" een oerpake tussen deze rijders. Vele nazaten zullen kennelijk niet geweten hebben, dat oeroerpake of oerpake zich mengde in de sportieve strijd met andere rijders op de "winterse kortebaan halverwege de 19-de eeuw."

Dokkum:
Alle Riemers Gorter 30 jaar, Doris Hofman Heeringa 24 jaar,
Lourens Jans Joustra 20 jaar, Douwe Cornelis van der Werff 20 jaar.
Dokkum 4 rijders.

Dantumadeel:
Jan Johannes Annema Rinsumageest 23 jaar,
Rintje Tabes Annema Akkerwoude 36 jaar,
Tabe Johannes Annema Rinsumageest 22 jaar,
Jan Harmens Bos Akkerwoude 24 jaar,
Rienk Hendriks Boskma Wouterswoude 28 jaar,

Thomas Beern (Berends) Bouma Wouterswoude 27 jaar,
Sijbren Jans Douma Rinsumageest 24 jaar,
Reitze Wybes Dijkstra Rinsumageest 25 jaar,
Andries Jippes Haalstra Wouterswoude 23 jaar,
Homme Halbes Halbesma Rinsumageest 23 jaar,
Keimpe Meinderts van der Hoek Wouterswoude 22 jaar,
Doeke Gerk Hoekstra Wouterswoude 24 jaar,
Ruurd Jans Hoving Rinsumageest 28 jaar,
Johannes Lieuwes de Jong Valom 22 jaar,
Arend Sijtzes Kooistra Akkerwoude 23 jaar,
Eelke Hendriks Kooistra Rinsumageest 21 jaar,
Jan Gerrits Meijer Damwoude 22 jaar,
Jan Jelles van der Meulen Valom 32 jaar,
Johannes Jelles van der Meulen Veenwouden 30 jaar,
Wietze Jelles van der Meulen Rinsumageest 27 jaar,
H.Miedema ? Akkerwoude 25 jaar,
Jacob Piers Prins Sijbrandahuis 23 jaar,
Roelof Adrianus Raap Driesum 33 jaar,
Klaas Andries Sikkema Wouterswoude 20 jaar,
IJsbrant Sjolles Sinia Sijbrandahuis 22 jaar,
Jan Sipkes Steensma Veenwouden 21 jaar,
Metske Sipkes Steensma Veenwouden 28 jaar,
Freerk Jacobs Tuininga Sijbrandahuis 25 jaar,
Andries Annes van der Veen Valom 24 jaar,
Doeke Romkes van der Veen Valom 31 jaar,
Jarig Romkes van der Veen Valom 27 jaar,
Johannes Romkes van der Veen Valom 24 jaar,
Roelof Annes van der Veen Valom 28 jaar,
Lammert Gerrits de Vries Akkerwoude 26 jaar,
Lammert Gerrits de Vries Akkerwoude 25 jaar,
(dubbele aangifte Lammert Gerrits de Vries.)
Alle Tjibbes Westerlaan Akkerwoude 26 jaar,
Dantumadeel 35 rijders. - 1 rijder.= 34 deelnemers.
Grootste deelname uit Valom 8, Rinsumageest 7, Akkerwoude 6, Wouterswoude 6 en Sijbrandahuis 3. Overige 5.

Tietjerksteradeel:

Oene Wiltjes Bottema Oudkerk 22 jaar,
Binnert Sibles Douma Bergum 25 jaar,
Fokke Geeles Fokkema Oudkerk 21 jaar,
Romke Geeles Fokkema Oudkerk 24 jaar, (geboren te Zevenhuizen Gr.)
Tjalling Pieters Hellinga Oudkerk 27 jaar,
Willem Pieters Hellinga Oudkerk 22 jaar,

Minne Lammerts Minnema Oudkerk 32 jaar,
Cornelis Klazes Sikma Oudkerk 24 jaar,
Jacob Durks Talsma Oudkerk 36 jaar,
Oene Klazes de Vos Oudkerk 29 jaar,
Tietjerksteradeel totaal 10 rijders met 9 deelnemers uit "It Hurdriders-doarp Aldtsjerk" en één rijder uit Bergum.
Elders:
Hermanus Louws van Assen Aalsum 18 jaar,
Hendrik Lieuwes Bakker Hemkes Westernijkerk 25 jaar,
Hotze Fokkes Bakker Holwerd 22 jaar,
Uilke Hylkes Bottema Metslawier 20 jaar,
Gaatze Jacobs Douma Veenklooster 37 jaar,
Wybe Jan Wiersma Dijkstra Buitenpost 25 jaar,
Pier Jans Fennema Bolsward 26 jaar,
Jan Piers de Graaf Nieuwezijlen 27 jaar,
Bauke Paulus de Haan Hallum 20 jaar,
Gerrit Wybes Hekstra Kollumerzwaag 27 jaar,
Gerlof Klazes Holwerda Kollum 24 jaar,
Dominicus Keyser Franeker 26 jaar,
Matheus Doedes Klopstra Burum 28 jaar,
Freerks Freerks Leystra Hallum 32 jaar
Willem Jans Loots Vierhuizen (Gr.) 28 jaar,
Jan Gjalts Scheepvaart Kollum 54 jaar,
Jacob Gosses Sikkema Buitenpost 25 jaar,
Antoni Pieters Sjoeks Nieuwezijlen 23 jaar,
Bote Sybo Meinderts Sybesma Nieuwezijlen 24 jaar,
J. Mulder ? Ferwerd 30 jaar,
Reindert R. Sinia Bedum (Gr.) 25 jaar,
Johannes Eelkes Wiersma Oudwoude 26 jaar,
Sjoerd Sippes Zeldenrust 27 jaar,
Gurbe Reins Zijlstra Drachten 25 jaar.

Deelnemers aantal 25 van elders.
Deelnemers elders vandaan en streekgenoten uit Oost-Dongeradeel, West-Dongeradeel, Ferwerderadeel, Achtkarspelen en Kollumerland.

De deelnemer aan de schaatsstrijd in 1857 met de langste naam was vrij zeker de te Hallum geboren Hendrik Lieuwes Bakker Hemkes. Hij was geboren in 1831 als zoon van de ongehuwde moeder Willemke Hendriks Hemkes. In 1857 stond hij op de schaatslijst, wonende te (Wester)Nijkerk en in 1865 huwde hij op 33-jarige leeftijd in Ferwerderadeel met de 32-jarige Lucretia Magdalena de Rooy van Gosliga.

Een vreemde eend in de bijt was tevens de 54-jarige deelnemer Jan Gjalts Scheepvaart uit Kollum. Hij was geboren in 1803 en stierf te Leeuwarden in 1883 op 80-jarige leeftijd als weduwnaar van Minke Klazes Leegstra, die overleed in 1868, 66 jaar oud te Kollumerland.
De jongste knaap,die zich meldde voor de schaatserij in 1857 was onze naaste buurtgenoot, de Aalsumer Hermanus Louws van Assen, oud 18 jaren.
Deelnemers totaal 73 personen. Dokkum 4, Dantumadeel 35 -1=34, Tietjerksteradeel 10 en elders vandaan 25.

Beeld van een schaatswedstrijd in Leeuwarden, 1947

NIEUWE WEBSITE

De nieuwe website www.fryskerfskip.nl of www.frieserfgoed.nl stelt zich ten doel het Friese erfgoed dichter bij de mensen te brengen. Maar de website kan ook het contact tussen vrijwilligers, medewerkers en culturele instellingen op het gebied van het Friese culturele erfgoed stimuleren. Door berichten op de website te plaatsen met nieuws over projecten, activiteiten en andere bijzonderheden is het de bedoeling dat men eerder op de hoogte is van activiteiten of projecten en dat daardoor eerder contact gelegd kan worden met de organiserende partij.

LIEVE ALLEMAAL

Boekbespreking door D.A. Zwart *(dazwart@home.nl)*

'Lieve Allemaal
Brieven van Gerrit en Froukje Oosterhuis-van Dijk vanuit Indonesië', 1946-1955', met als auteur dr.Gerrit Jan Oosterhuis.

De brieven die de auteur en zijn vrouw, Froukje van Dijk in de jaren 1946-1955 vanuit Indonesië geschreven hebben, vormen het materiaal voor het boek 'Lieve Allemaal'. Gelukkig had Froukje's tweede moeder, Jantina Klaziena van Dijk-Smit, de brieven al die tijd zorgvuldig bewaard. Ze voelde zich nauw betrokken bij het zendingswerk van haar dochter en schoonzoon. Een deel van de brieven zijn geschreven in Waikabubak en in Payeti, op het eiland Sumba, voor een ander deel in Kupang, op Timor. Inleidingen, voorafgaande aan de brieven, geven de nodige helderheid om de verhalen te kunnen plaatsen in hun historische

context. In het voorwoord vertelt de auteur, dat het boek vooral bedoeld is als een teken van respect voor zijn vrouw, Froukje van Dijk

links Koen en rechts Gerrit Oosterhuis (de auteur)

De schrijver werd op 3 september 1917 in Kebumen op Java geboren, 'Ik heb me daar gelukkig gevoeld en er altijd naar terug verlangd'. Saillant detail is dat de vrouw van de schrijver, Froukje van Dijk, op dezelfde dag en in hetzelfde jaar geboren werd! Bovendien was het eilandenrijk wat toen Indië heette, hun beider moederland! Op jonge leeftijd ging de auteur met zijn ouders naar Nederland, waar het gezin zich in de stad Groningen settelde. Daar werd vader Oosterhuis weer assistent op de afdeling chirurgie van het academisch ziekenhuis.
Over zijn grootvader vertelt de auteur in het begin van zijn boek het volgende: 'Mijn grootvader Gerrit Oosterhuis kan ik me nog heel goed voor

de geest halen. Ik zie hem nog voor me in het vage licht van het koetsje, waarin hij ons van het station in Leiden afhaalde'.

In de crisisjaren ging de schrijver in Groningen medicijnen studeren. Na zijn studie wilde hij terug naar Indië. Maar vanwege de oorlogsperikelen lukte dat niet. In 1944 trouwt hij met Froukje van Dijk, dochter van ds. Douwe van Dijk en Froukje Krol. Dominee van Dijk en zijn echtgenote waren beiden afkomstig van Blija.
In oktober 1945 vertrekt hij in militair verband naar Indië en in 1946 reist zijn vrouw hem met twee kinderen achterna. Zij gaan het ziekenhuis in Waikabubak runnen, hij als arts en zij als apotheker. Voor de oorlog woonden reeds drie ooms van Froukje in Indië, oom Wiebe en oom Klaas als predikant op Sumba en Java en oom Tjalling als schoolopziener op het eiland Sumba.
Het echtpaar Oosterhuis ging in Indonesië een boeiende maar hectische tijd tegemoet. Hun verblijf op het eilandenrijk viel samen met de politionele acties, waarbij vele Nederlandse dienstplichtigen de orde op vooral Java moesten zien te handhaven. Toch was de strijd in Indonesië niet te keren en werd het land in 1949 onafhankelijk.
Nauwgezet beschrijven de brieven de gevoelens van de mensen, zowel van de Indonesiër als van de 'blanda' (letterlijk: witte man). De dagelijkse beslommeringen, de kinderen van het echtpaar Oosterhuis die hun eerste pasjes leerden, hoe het eten werd gekookt en hoe alles onderling verliep als een groot gezin te midden van palmen, karbauwen en rijstvelden. De brieven verhalen verder hoe de auteur veelal te paard lange dagreizen ondernam naar de verste uithoeken van Sumba en hoe de bevolking regelmatig te kampen kreeg met malaria en 'beri beri'. Andere zaken als hoe het op sawah's aan toe ging en welke problemen de plaatselijke bevolking tegenkwam, komen eveneens aan de orde.
Een citaat van een brief vanuit Waikabubak, gedateerd 29 mei 1947.
'De vorige week is door allerlei gebeurtenissen niet van schrijven gekomen. Dinsdag had ik 3 operaties, omdat er twee jongetjes binnengebracht werden, die door hun moeder in een vlaag van waanzin met een mes in de buik gestoken waren. Dat kostte heel wat werk om dat goed te behandelen, maar gelukkig maken zij het beiden goed en dat stemt tot volle tevredenheid. Drie operaties op één dag is voor ons bedrijfje hier een zware taak, maar wij waren toch nog voor de nacht klaar'.
Verder rept de brief over hoe er op de vroege zondagmorgen in huize Oosterhuis werd ingebroken. Een handgemaakte kain (een doek) was van de muur gerukt. Een zekere Christien, die bij het echtpaar inwoonde, zag in de kamer de wegsluipende schim van de inbreker. Onprettig gestoord vluchtte de man het huis uit. Hij kon gelukkig later, dankzij haar

signalement en de op grote schaal opgezette klopjacht, vanuit de kampong (dorp), worden aangehouden.
In bloemrijke taal beschrijft de auteur het land.
‘Gistermiddag ben ik met Bob een ritje te paard wezen maken. Eerst de heuvels op en toen terug door de sawah’s. Het is hier erg mooi. De prachtige gouden sawahvelden waar de padi (rijst als gewas) nu droog staat en de halmen zwaar hangen. Overal op de dijkjes waar je overheen gaat kom je offerplaatsen tegen, waar kippen en klapper’s aan de merapu tana (de heer van de grond) zijn geofferd, met de bedoeling om de oogst te doen slagen’.

De auteur voor zijn fraaie huis aan de Stationsweg te Dokkum, 2007

De verlovingsfoto van de schrijver siert het in fraaie, in twee kleuren uitgevoerde, harde kaft van het boek. Een fiks aantal foto’s met beschrijvingen verlevendigen het geheel en geven het boek een meerwaarde. In mijn optiek laat de nu 90 jarige Oosterhuis ons een boeiend stukje contemporaine geschiedenis zien, namelijk over zijn veel bewogen jaren in het voormalig Nederlandsch Indië en in het latere onafhankelijke Indonesië.

Titel: ‘Lieve Allemaal', Brieven van Gerrit en Froukje Oosterhuis-van Dijk vanuit Indonesie, 1946-1955’.
Auteur: Dr. G.J. Oosterhuis.
Uitgeverij: Brakkenstein – Nijmegen.
Aantal pagina’s: 296.
Prijs: 22,50 euro.
Verkrijgbaar bij: evangelische boekhandel, Dokkum.
Voor nadere informatie: dr. G.J. Oosterhuis, 0519-292020.

HISTORIA DOCCUMENSIS GEEFT MONNIKENWERK VAN NEVEN SMITS UIT:

Dokkumer binnenstad vastgelegd in kadastraal perspectief

De historische Dokkumer binnenstad spreekt velen aan. De neven Eimert Smits Azn. en Eimert Smits F. Azn. uit Dokkum speurden 10 jaar lang in archieven en kadaster naar alle mogelijke gegevens over eigenaars en bewoners van alle panden in de binnenstad vanaf 1832 tot ongeveer 1970. Het resultaat van dat onderzoek wordt uitgegeven door de stichting Historia Doccumensis in een luxe bewaarcassette met de titel: "Dokkum in kadastraal perspectief." Op woensdag 31 oktober is dit monnikenwerk eindelijk verschenen, want onderzoekers en 'sneupers' zaten er vol ongeduld op te wachten.
De eerste stappen van het project werden gezet in 1996 en in 2006 werd het kadastraal onderzoek afgerond. De gegevens en bewoners van alle panden en percelen in de binnenstad van Dokkum uitzoeken was één ding, maar de neven Smits kwamen er al snel achter dat het uitgeven en op de markt brengen van een dergelijk project iets anders was. Het werd een zware bevalling en uiteindelijk namen beide neven zomer vorig jaar contact op met de stichting Historia Doccumensis, eerder o.a. verantwoordelijk voor het uitgeven van het boekwerk "Geschiedenis van Dokkum".
Het bestuur van de stichting ging met haar kennis en ervaring voortvarend aan de slag en nam onder andere drukkerij Douma en ontwerper Frank van Dijk (By Frank) in de hand. Al snel werd besloten het resultaat van het onderzoek van de heren Smits niet in boekvorm, maar in de vorm van een luxe bewaarcassette met een Cd-rom uit te geven. Het boek zou bijna duizend pagina's tekst hebben bevat, maar bovenal is het kadastermateriaal bedoeld voor eigen genealogisch of historisch onderzoek en daarbij is de zoekfunctie van een computer uitermate handig! Een CD met daarop het materiaal digitaal beschikbaar was de oplossing, die bovendien ook financieel haalbaar bleek
Minstens zo uniek als het kadastermateriaal zijn de tekeningen van 76 straatwandbeelden in de binnenstad anno 1945: uitgevoerd op schaal 1: 200 in uitvouwbare tekeningen per één of twee straten. Eimert Smits F.Azn., van huis uit architect, tekende in zijn vrije uurtjes minutieus alle straatwandbeelden in de Dokkumer binnenstad uit, zoals zij er rond 1945 nog uit zagen. Hierbij werd gebruik gemaakt van bestaande bouwtekeningen, oude ansichtkaarten en foto's en eigen bouwkundige kennis. Een uniek document, waarmee dit materiaal voor het nageslacht is vastgelegd. De verkoopprijs bedraagt € 59,50 bij de Dokkumer boekhandel.

CONCENTRATIE SCHOLEN DONGERADEEL, deel 3: SLOT en CONCLUSIES

Reinder Tolsma (reinder.tolsma@home.nl)

Na de in de twee vorige afleveringen van deze serie over de concentratie van scholen in de gemeenten Oost- en Westdongeradeel besproken sluitingen van openbare scholen rond 1880 trad er een periode van rust in: tussen 1885 en 1905 waren en bleven er 22 openbare scholen.
Toch vond er wel degelijk een verandering plaats in onderwijsland door de opkomst van bijzondere scholen. Na Holwerd (1865) en Anjum (1866) volgden spoedig Oosternijkerk (1868) en Ee (1879). Andere dorpen volgden en toen de Doleantie "uitbrak", werden er op sommige dorpen zowel hervormde als gereformeerde scholen opgericht. Soms heel snel na elkaar, zoals in Engwierum in 1907 (herv.) en 1909 (geref.).
Deze explosie van schoolstichtingen had tot gevolg dat er in 1910 maar liefst 35 scholen in beide gemeenten gevestigd waren, tegen 24 scholen honderd jaar eerder. Dit aantal van 35 scholen is tevens het hoogste aantal ooit want de opkomst van de bijzondere scholen luidde tevens het einde in van een groot aantal openbare scholen. Ze konden de strijd niet aan tegen de in leerlingenaantal groeiende bijzondere scholen, zeker na de financiële gelijkstelling tussen beide door de Onderwijswet van 1920.
In sommige dorpen is de sluiting van de openbare school wel heel snel een feit na de stichting van een bijzondere: in Paesens werd in 1918 de openbare gesloten na de stichting in 1917 van een bijzondere, in Lioessens sloot de openbare in 1908 na de stichting van een bijzondere in 1905, enz.
Het stichten van bijzondere scholen ging na 1900 zo snel dat er in 10 jaar tijd liefst een groei ontstond van 7 naar 16 scholen! Het betekende tevens dat er in 1915 evenveel openbare als bijzondere scholen in beide gemeenten bestonden: 17 stuks.
Daarna groeide het aantal bijzondere scholen gestaag door naar 20 stuks terwijl het omgekeerde het geval was bij de openbare scholen. Na 1930 is de terugval zelfs dramatisch maar dat had een andere oorzaak.

De regering grijpt in
In de eerste aflevering is betoogt hoe de onderwijzer van een kerkelijk of dorpsfunctionaris veranderde in een gemeentelijk ambtenaar. Door steeds wijzigende wetgeving werd het onderwijs meer en meer een Rijks-aangelegenheid en daardoor kon het Rijk een zwaar stempel drukken op onderwijszaken. Minister Marchant maakte het wel heel bont door de volgende brief naar de gemeenten (i.c. de burgemeester) te sturen:

"'s-Gravenhage, 20 juli 1933.
De Regeering heeft besloten met kracht te bevorderen, dat een groot aantal kleine openbare lagere scholen wordt opgeheven. Reeds ten vorigen jare heeft mijn ambtsvoorganger door het Rijksschooltoezicht naar de mogelijkheid daarvan een onderzoek doen instellen. Onder de scholen, waarvan toen de opheffing het eerst in aanmerking kwam, behooren ook de openbare scholen te Engwierum, Oosternijkerk en Oostrum in Uw gemeente (...) doe ik een dringend beroep op u als Voorzitter van het College van B&W om spoedig een voorstel tot opheffing van deze scholen bij den gemeenteraad in te dienen en als Voorzitter van den Raad om zoodanig voorstel daar krachtig te ondersteunen. Ik stel grooten prijs op de medewerking van U en de beide Colleges om te bevorderen, dat zoodanige opheffing van gemeentewege zelfstandig geschiede, omdat anders de noodzaak daarvan door Gedeputeerde Staten of de Kroon zal worden overwogen" (Registratuur OD, 1.511.2 Onderwijs).
Burgemeester Sijtsma moet onder de indruk geraakt zijn van dit dreigement van de Minister want in de vergadering van B&W waarin deze brief ter sprake kwam, staat slechts één volzin en wordt volstaan met "...besluiten op voorstel van OK&W voor te dragen...".
In de brief aan de gemeenteraad staat: "Waar de noodzakelijheid van dezen maatregel zoo op den voorgrond komt (de economische toestand van de jaren 30 wordt bedoeld, het Rijk moest 200 miljoen bezuinigen, RT) meenen wij, dat het geen nut heeft over de meer of minder groote bezwaren uit te weiden".
In de gemeenteraad heerst eerst ongeloof, immers de sluiting moest al per 1 jan. 1934 ingaan, maar al snel volgt berusting en het voorstel van B&W wordt met 11 tegen 2 stemmen aangenomen. Protesten van ouders, tot aan de Kroon, worden verworpen en het vervoer van de overblijvende leerlingen wordt geregeld, het Rijk zou daaraan een bijdrage leveren.
Op de school te Oosternijkerk zaten nog 9 leerlingen waarvan er 8 naar Metslawier gingen (daar werd een extra leerkracht benoemd!); te Engwierum waren er nog 19, waarvan 12 naar Metslawier gingen; te Oostrum waren ook nog 19, waarvan er 15 naar Metslawier vertrokken. De andere leerlingen gingen naar bijzondere scholen.

De openbare school te Nes

In Westdongeradeel komt er meer weerstand tegen de oproep van de Minister, alleen Hantum wordt in 1934 gesloten. Een drietal jaren eerder was Wierum gesloten, waarbij werd afgesproken dat de kinderen drie jaar lang door een autobus naar Nes zouden worden gebracht, de gemeente betaalde dat vervoer grotendeels. Daardoor zaten er nog 25 leerlingen op de openbare school in Nes en werd sluiting een dubbeltje op z'n kant. De

gemeente Westdongeradeel doet echter z'n uiterste best om Nes te behouden omdat deze school de enige openbare school in het noordoosten van de gemeente is (naast Brantgum, de enige in het zuidwesten, en Holwerd) (WD, registratuur 722).
De gemeenteraad verwerpt het besluit van GS om de school op te heffen en wendt zich tot de Kroon. "Wij Wilhelmina" geeft de gemeente gelijk en vernietigt het besluit van GS. Dit gebeurde nadien jaar na jaar: steeds mag de openbare school te Nes blijven bestaan. Deze zelfde procedure heeft de gemeente Westdongeradeel voor de school te Brantgum gevolgd!
Rond 1980 geldt de openbare school te Nes jarenlang als kleinste school van Nederland, tot:
"Ternaard, 12 april 1983, Geachte inspecteur, Hierbij vragen wij uw aandacht voor de positie van de openbare lagere school te Nes. Deze school telt momenteel 3 leerlingen, waaronder 1 kind van het hoofd, de heer J.S. Hof. Vanwege zijn benoeming elders zal het aantal leerlingen aan het begin van het nieuwe schooljaar 2 bedragen.
Onder deze omstandigheden vragen wij ons af, of in de komende vacature van de heer Hof wel moet worden voorzien, met andere woorden, of de openbare lagere school te Nes niet beter opgeheven kan worden.
Gaarne vernemen wij Uw advies hieromtrent".
Het antwoord van de inspecteur is duidelijk:
"Dokkum, 12 april 1983, Hoewel een gemeentebestuur de taak heeft te zorgen voor voldoend openbaar onderwijs, ben ik van mening dat ols te Nes opgeheven dient te worden. De volgende argumenten liggen aan mijn advies ten grondslag: Het is onderwijskundig niet verantwoord met name voor de sociale ontwikkeling een school met 2 leerlingen in stand te houden. Vanuit financieel oogpunt lijkt het mij, gezien de economische toestand, niet verantwoord voor twee leerlingen een gebouw van twee lokalen te exploiteren én een hoofdensalaris beschikbaar te stellen".
Daarmee is de zaak beslist, gaat de school dicht en krijgt de ambtenaar onderwijs van de gemeente geen telefoontje meer van het HDS met de mededeling: "Het schoolreisje van de ols te Nes gaat dit jaar niet door, omdat mijn auto kapot is".

Conclusies
-voorheen was er in elk kerkdorp een school (behalve Jouswier)
-na 1865 begint de opkomst van bijzondere scholen
-rond 1880 worden in beide gemeenten kleinere scholen opgeheven
-na 1910 volgt een gestage achteruitgang van het aantal openbare scholen
-het grootste aantal scholen is in 1910: 35 stuks
-in 1915 zijn er voor het eerst evenveel openbare als bijzondere scholen
-tussen 1925 en 1935 wordt het aantal openbare scholen gehalveerd: 7

-tussen 1950 en 1970 zijn er fusies tussen bijzondere scholen op één dorp
-in 1960 zijn er voor het eerst minder scholen dan in 1817
-als het aantal openbare scholen is gedaald tot 2, volgt in 2006 weer een sluiting van een bijzondere school (Nes), is Wierum nu aan beurt??

Aantallen scholen in absolute getallen sinds 1850

(per vijf jaar gerekend)
Eerste cijfer = Oostdongeradeel, tweede cijfer = Westdongeradeel

Jaartallen	Openbaar	Bijzonder	Totaal
1818	12+12=24		24
1850	13+12=25		25
1860	13+13=26		26
1865	13+13=26	0+1=1	27
1870	13+13=26	2+1=3	29
1875	13+13=26	2+1=3	29
1880	13+13=26	3+1=4	30
1885	11+11=22	3+1=4	26
1890	11+11=22	3+1=4	26
1895	11+11=22	3+3=6	28
1900	11+11=22	4+3=7	29
1905	11+10=21	5+6=11	32
1910	10+9=19	8+8=16	**35**
1915	**9+8=17**	**8+9=17**	**34**
1920	8+8=16	9+9=18	34
1925	8+6=14	10+9=19	33
1930	6+6=12	10+10=20	32
1935	3+4=7	10+10=20	27
1940	2+4=6	10+10=20	26
1945	2+4=6	10+10=20	26
1950	2+4=6	10+10=20	26
1955	2+4=6	10+9=19	25
1960	2+4=6	9+7=16	22
1965	2+4=6	8+7=15	21
1970	1+4=5	8+6=14	19
1985	1+3=4	8+6=14	18
1990	1+3=4	8+6=14	18
1995	1+3=4	8+6=14	18
2000	1+2=3	8+6=14	17
2005	0+2=2	8+6=14	16
2006	0+2=2	8+5+13	**15**

EEN NAAM IS EEN NAAM..... (deel 6)

Eimert Smits (eimert.smits@hetnet.nl)

Iedereen die met onderzoek bezig is, staat wel eens stil bij namen die men tegenkomt in de tekst die men onderhanden heeft. Het zijn vaak de vreemde namen die onze aandacht vragen. (zie verder De Sneuper 75)
Deze lijst komt uit het Bevolkingsregister Dokkum 1870-1880. Het tussen haakjes staande is het boek en bladzijde nummer van de betreffende periode. Reacties hierop kunnen gestuurd worden naar de redactie.

DOWNER (D60), Georg Johan *Marsielle 02-02-1821, vlashandelaar, gehuwd met Gebina DOWNER, *Groningen 21-06-1822, woonde aan de Dijk D56.
DOUWENS (A49),Klaas *Dokkum 12-08-1824, overl. Dokkum 13-06-1876, geader, X Antje ten Berg, * Dantumawoude 01-11-1830, naaivrouw, woonden eerst aan de Fetzestraat A48 later aan de Vleesmarkt D4.
DRIES van den (A199), Joannes Adrianus *'s-Hertogenbosch 14-09-1834, controleur der belastingen, X Sophia Verschooff, * Heize 02-06-1835, gaan 03-12-1873 naar Veenwouden, woonden aan de Aalsumerpoort A190.
DRIJSAARD (D224), Trijntje *Dokkum 01-08-1837, gehuwd met Petrus Ronner, * Dokkum 14-08-1833, kleermaker, woonden aan de Steenendam D210.
DWARS (B129), Johanna G. *Zwolle 08-05-1851, dienstmeid, komt 03-06-1875 van Zwolle en gaat 13-12-1876 terug, woonde in de kostschool Kleine Oosterstraat B119.
EBBINK (D18), Johanna Diderika Conradine *Vollenhove 12-01-1851, ongehuwde gezelschapsjuffer, komt 19-11-1876 van Winterswijk.
EDELMAN (B19), Sibbeltje *Dokkum 22-05-1837, X Lourens Joustra, * Dokkum 20-11-1836, timmerman, woonden op de Hoogte B16.
EEFTING (D167), Aafje Abels *Winschoten 02-02-1801, overl. Dokkum 10-06-1876, gehuwd met Gerrit Hotzes Meijer, *Groningen 10-08-1803, verwer, overl. Dokkum 27-02-1879, woonden in de Stroobossersteeg D162.
EELHART (C151), Sijwert *Holwerd 25-11-1841, schippersknecht, X Johanna Vonk, *Dokkum 13-03-1840, komt 11-07-1870 van Kollumerland, woonden aan de Westersingel C135.
van EFFEREN (D247), Hermanus *Dortrecht 08-02-1829, gasfitter, gehuwd met Anna DUIJZERS, *Dortrecht 25-02-1831, gaan 29-01-1870 naar Dortrecht, woonden aan de Steenendam D236.

von EICHTORFF (A222), Elisabeth G. C. *Dokkum 13-03-1816, X Aritius S. Talma, * Engwierum 09-09-1797, griffier, woonden aan de Grote Breedstraat A211.
EKAMP (D177), Anna *Schiermonnikooog 17-08-1842, gehuwd met Adrianus de Vries, *Polsbroek 1837, werkman, komen 09-05-1879 van Schiermonnikoog.
ELDERHUIS (A56), Tjitske Egberts *Driesum 24-12-1853, ongehuwd, komt 26-07-1879 van Aalsum, woonde aan de Fetzestraat A54.
ELFRINK (B225), Willem Franciscus *Steenderen (Gld) 16-06-1860, geen beroep, komt 03-11-1879 van Steenderen, woonde in de Kleine Oosterstraat B119 (kostschool).
ELLESBREE (A239), Kniertje *Hoorn 11-08-1836, X Simon Gorter, * Dokkum 13-05-1840, kleermaker, komen uit Noord-Amerika en gaan 12-05-1877 naar Amsterdam. Ze woonden aan de Oostersingel B236.
ELSWIJCK (C227), Henricus A. G. T. *Grave 02-01-1833, RK, commies, komt 21-10-1877 van Oss en gaat 30-04-1880 naar Franeker, woonde aan de Hantumerpoort C214.
ENSCHEDE (A220), Adriaan Willem *Groningen 1854, klerk der registratie, gaat 31-12-1872 naar Groningen, woonde aan de Grote Breedstraat A209.
ENUMA (D278), Johannes Alfes *Schoterland 05-12-1848, kantoorbediende bij Cornelis Jiscoot - ontv. der Registratie - komt 02-1870 van Schoterland en gaat 15-09-1870 naar Assen, woonde Keppelstraat D128.
EPPENS (C180), Ida Jakobbina *Nieuwolda 04-06-1862, komt 16-01-1877 van Nieuwolda en gaat 07-02-1879 terug, woonde aan de Lageweg C164.
EXEL (D140), Johanna Philippina *Nijmegen 27-10-1830, overl. Dokkum 04-01-1870, gehuwd met Klaas Bekker, * Dokkum 18-09-1834, klerk, woonden in de Keppelstraat D135.
ESCHER (A228), Ottelina Bernadina *Oostfriesland 13-03-1818, X Lambert Willem van der Weide, *Dokkum 05-06-1816, overl. Dokkum 30-10-1873, Med. Docter, gaan 28-04-1874 naar Groningen, wonden aan de Grote Breedstraat A217.
ESHUIS (B129), Johannes *Dalfsen 06-09-1858, hulponderwijzer, komt 14-04-1879 van Nieuwleusden en gaat 07-07-1879 naar Dalfsen, woonde in de Kleine Oosterstraat B119 (kostschool).
ESMEIJER (C344), Jenneke *Doesburg 22-02-1846, vroedvrouw, X Willem van Veen, * 's-Gravenhage 02-02-1847, komen 12-10-1876 van Vledder, ze woonden in de Hoogstraat C17.
ESSEN (A42), Margje *Blokzijl 11-09-1850, ongehuwd, gaat 22-12-1870 naar Amsterdam, woonde bij Gerrit Folkert Gorter in de Boterstraat A41.

van EIJSDEN (D285), Diderika Stephanni *'s-Gravenahge 12-03-1847, gehuwd met Wigger A. KOPMELS, *Bolsward 17-02-1846, hoofdonderwijzer, gaan 18-10-1873 naar Oostdongeradeel, woonden Driepijpsterbrug D4.
FIERTE de la (D111), Aaltje *Oldeboorn 10-10-1844, gehuwd met Klaas Kramer, * Dokkum 20-07-1840, stalknecht, Aaltje komt 12-05-1879 van Leeuwarden en gaat 08-05-1880 naar Oldeboorn, woonden aan de Keppelstraat D110.
FLIERINGA (D284), Maria *Leeuwarden 13-08-1843, gehuwd met Tjalling HARTS, *Leeuwarden 07-06-1833, verwer, komen resp. 07-06-1871 van Leeuwarden en Menaldumadeel en gaan 26-04-1872 naar Leeuwarden, woonden aan de Keppelstraat D113.
FLIERL (A255), Anthonius Franciscus *Dokkum 06-01-1840, arbeider, gehuwd met Anna Christina Fohlman, * Rijperkerk 01-10-1826, woonden aan de Oostersingel B243.
FLÖTMAN (A147), Gerardus *Dokkum 11-12-1836, boendermakersknecht, overl. Dokkum 02-05-1873, gehuwd met Maria U. Heisters, * Dokkum 21-10-1835, woonden Achterstraat 144.
FOEK (B191), Trijntje *Zaandam 12-02-1840, gehuwd met Klaas Kuik, olieslager, * Zaandam 22-09-1837, komen 15-11-1871 van Nieuwendam en gaan 07-06-1876 naar Groningen, ze woonden aan de Kleine Oosterstraat B123.
FOHLMAN (A255), Anna *Rijperkerk 01-10-1826, gehuwd met Anthonius Franciscus Flierl.
FONTEIN van DALSEN (C356), Freerk *Dronrijp 01-06-1844, Ontvanger der Registratie, komt 27-10-1877 van Beetsterzwaag, woont alleen aan de Lageweg C153a, is ongehuwd.
FRANKEMA (A180), Gauke *Follega 10-07-1846, winkelbediende, gaat 31-10-1871 naar Lemmer, woonde aan de Aalsumerpoort A174 bij apotheker Pieter Nicolaas van Kleffens.
FRANSEN (C130), Louw *Wijtgaard 28-08-1812, timmerman, komt 13-03-1878 van Leeuwarden en gaat 15-08-1878 naar Aalsum, woonde aan de Westersingel C119.
GAASTERLAND (C3), Kornelis *Paesens 01-03-1855, bakkerknecht, komt 27-05-1870 van Westdongeradeel en gaat 10-07-1871 naar Ternaard, woonde aan de Hoogstraat C4.
GAL (A66), Wijbe Roorda *Oosterwolde 01-05-1837, verwer, gehuwd met Antje Beitsma, * Dokkum 17-01-1839, ze woonden in de Gasthuisstraat A59.
GALLOPIN (C180), Jeanne *Geneve 16-07-1855, ongehuwd, komt 22-08-1877 van Zaandam en gaat 15-07-1878 naar 's-Gravenhage, woonde in de doopsgezinde pastorie aan de Lageweg C164.

GASAU (A85), Hans Heinrich *Liebeck (Dld)05-06-1810, overleden Dokkum 13-10-1872, gehuwd met Elisabeth Rosier, * Dokkum 26-06-1817.
GEBHARDT (C227), Reinhard Wilhelm *Anbolt (Pruisen) 23-04-1855, muziekonderwijzer, komt 01-11-1875 van Leeuwarden en gaat 09-03-1876 naar Schiedam, woonde aan de Hantumerpoort C214.
GEORGE (D7), Margaretha Catharina Cornelia *den Burg (Texel) 28-04-1805, overl. Dokkum 23-04-1876, gehuwd met Hendrik HUSSEM, *Amsterdam 28-12-1802, overl. Dokkum 02-12-1878, woonden Driepijpsterbrug D7.
GEVEKE (D5), Hendrik Lodewijk *Velzen 11-08-1849, ongehuwde molenaarsknecht, komt van Oostdongeradeel 22-11-1871 en gaat 25-05-1872 terug.
GIELBERT (D29), Maria *Breda 26-11-1840, RK, gehuwd met Cornelis Hendrik LIPJES, *Vlieland 23-01-1838, Dir. der Reiniging, komt 27-05-1875 van Leeuwarden en gaat 18-02-1878 naar Breda, woonden aan de Vleesmarkt D29.
GOEMAN (C180), Antje *Nijeveen 05-11-1863, komt 06-01-1877 van Baarderadeel en gaat 27-06-1879 terug, woonde in de doopsgezinde pastorie aan de Lageweg C164.
GOLDSMIT-NANNINGA (B128), Johannes *Groningen 19-05-1859, leerling, komt 14-08-1873 van Groningen en gaat 12-06-1874 naar Meppel, woonde in de kostschool Kleine Oosterstraat B119.
GOMBAULT (C109), Carel Willem *Arnhem 03-02-1855, ass. landmeter, komt 06-09-1873 van Dantumadeel en gaat 03-08-1874 terug, ongehuwd woonde in de Nauwstraat C100.
GONGRIJP (C14), Margrieta *Harlingen 21-05-1853, ongehuwd komt 02-09-1872 van Harlingen en gaat 18-02-1873 terug, woonde in de Hoogstraat C16.
GRAUWSTRA (D146), Ankje *Wanswerd 01-08-1791, weduwe, overl. Dokkum 08-02-1876, woonde aan de Keppelstraat D139.

VRAAG

In het historisch onderzoek naar de geschiedenis van ons skûtsje hebben wij een notariële akte gevonden waarin vermeld staat dat het skûtsje in 1920 verkocht is aan Wybe Jelsma, een schipper uit Anjum. Het skûtsje de 'Hoop op Zegen' had een laadvermogen van 37 ton en was gebouwd in Leeuwarden. Wij zijn nu opzoek naar gegevens en familie van deze Wybe Jelsma. Wellicht dat u ons verder kunt helpen met informatie en naar nazaten van deze Wybe Jelsma.
Frits J. Jansen, Stichting Skûtsje 'Jonge Rein', 06 - 2820 9395
frits.jansen@skutsjejongerein.nl of www.skutsjejongerein.nl

INHOUDSOPGAVE

198	Redactioneel	H. Zijlstra
199	Bestuurlijk	H. Aartsma
200	Ledennieuws	J. de Jager
	Genealogie	
202	Genealogie Atso Hermanus Inia	T.P. Inia
208	De Bierma's van Gaykema te Ternaard	E. Smits
212	Reactie uit Australië	K. Postma
	Streekgeschiedenis	
216	NOF-deelnemers aan Tiendaagse Veldtocht, 4	J.A. Paasman
220	Molen De Rooseboom in Hantum	W. Banga
224	De heren Polle, Kerseboom en Mutsjes	P. de Haan
228	Dantumawoude onder Dokkum, deel 1	D. Halbesma
233	Middeleeuws testament uit Wetsens	H. Bouta
245	Analyse van een schaatslijst, deel 2	H. vd Kooi
256	Concentratie scholen, dl 3: Slot en conclusies	R. Tolsma
	Bronnenuitgave	
238	Plaisier rijtuigen en vaartuigen in NOF, deel 4	P. de Haan
	Varia	
201	Brief uit Amerika	B. Huizenga
213	Ongeschikt voor Burger-wapening, 1795-1814	P. de Haan
219	Doopklappers Metslawier-Niawier incorrect	T. Wierstra
227	Aankondiging 'Drie eeuwen Burdaard'	J. Diebrink
232	Website "Oudnieuwsuithetnoorden"	J. Kampen
237	Streekarchivariaat NOF verhuist	T. Jongsma
251	Nieuwe website Fries erfgoed	Persbericht
252	'Lieve Allemaal', boekbespreking	D.A. Zwart
255	Dokkumer binnenstad kadastraal vastgelegd	Persbericht
260	Een naam is een naam (deel 6)	E. Smits

In De Sneuper nummer 86, maart 2008, onder voorbehoud:

Kwartierstaat Aukje Gaasterland	F.H. Blom
Emigratie Adolf en Tietje Huizinga	B. Huizenga
Nakomelingen van Friese emigranten in Amerika	K. Postma
Mijn oudst gevonden voorvader, deel 4	???
Biografie van de Hongaar Emri Deli	K. Postma
Brief Heeringa uit 1831, Tiendaagse Veldtocht	G.I.W. Dragt
De Armvoogdij, uit aantekeningen van Jousma	E. Smits
Hermannus Hellema, aanleg Dokkumer Nijesilen	W. Mellema
Dantumawoude bij Dokkum, deel 2	D. Halbesma
Rij- en vaartuigen Dockum 1795-1805, deel 5	P. de Haan